

DOMOV MŮJ

Karel Janáček

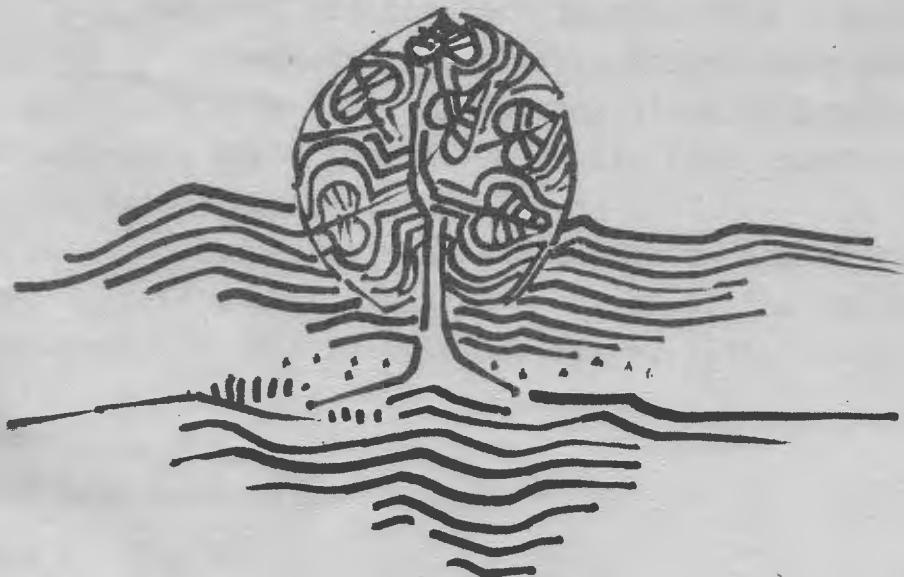

DOMOV MŮJ

Karel Janáček

I. DÍL.

Keřta Páně 1971.

Ú V O D

Domov, rodný kraj, kdo by ho neměl rád, kdo by se nevracel v místa svého mládí, kde prožil se svými kamarády různá dobrodružství a příhody. Stará lípa, skála, les, kosteliček obklopený kamennou zdí, budova školy, pomníčky, kříže, vše mu připomíná ztracená léta mladosti.

V této knížce "DOMOV MŮJ" chci zanechat vzpomínky na lidí obyčejné, na lidí z vesnice Sobiňova a okolí, kteří již nás opustili i na ty, kteří ještě žijí. Budu vyprávět o jejich zálibách, názorech, o jejich životních osudech. Historie se bude prolínat s dneškem i lety nedávnými. Nebudu nikoho chválit ani hanit. V mých vzpomínkách budu popisovat zážitky tak, jak jsem je viděl, prožil. Nebudu se tajit se svými názory, bude to vlastně kronika mého života.

Svou lásku k rodnému kraji, k řece Doubravce, historickým památkám zdejšího okolí jsem se snažil vyznat v článcích v okresním týdeníku Cesta Vysočiny, v Katolických novinách, v dotaznicích Národopisné společnosti v Praze, v kronikách, v pojednání "Místní názvy" pro Akademii věd. Po deset roků jsem se zúčastňoval soutěží Svažu protifašistických bojovníků, kde jsem popisoval utrpení a boje místních občanů za svobodu našeho národa za druhé světové války.

O nerovném boji Sobiňováků s německými vojáky vycházel v závodním časopise Plamen, ve dvanácti pokračováních, v r. 1960. Při přednáškách ve školách, při debatách jsem hovořil o historii a životě lidí usedlých kolem naší řeky Doubravky. Sebral jsem stovky věcí pro muzeum v Chotěboři a ve Žďáře n/Sázavou, které připomínají jak žili a čím se zabývali. Dokud budu živ a zdráv, budu vyprávět o rodné vesničce i o jejím krásném okolí.

Své paměti jsem vložil do třech knížek napsaných na stroji "Ze starých pamětí o obci Sobiňově" - r. 1959, "Za svobodu" - r. 1962, "Kde Doubravka" - 1. díl r. 1961, 2. díl r. 1971.

V Sobiňově Léta Páně 1971

Karel Janáček

BŘEZINKA

Léto. Začátek srpna roku 1968. Pěšinou nad úvozem, od vesničky Sobíňova, na kopec porostlý lesíčkem, pojmenovaný Březinkou jde několik chlapců, s nimi silnější muž, čtyřicátník. Usedají na trávník do kruhu, kde je jen několik zakrslých smrčků. Od lesíčka na Březince až ke Studeneckému lesu se kolem nich rozkládají pole.

Chlapci, zahajují první schůzku junáckého oddílu, který znovu po dvacetileté přestávce začíná pracovat. Přivedl jsem vás v tato místa proto, že jsou historická. Na těchto místech, kde sedíme, byla chata, kde jsem s mnoha jinými prožil několik krásných měsíců junáckého života ve svém mládí. Chata, která zde stála, byla postavena Němci za poslední války. Byla to vlastně pozorovatelna letadel. Náš oddíl ji dostal od místního národního výboru do správy.

Mnoho hodin jsme v chatě prožili při veselé zábavě, mnohokráte tady spali, když se nám nechtělo domů.

V její blízkosti jsme páliли táborové ohně a pořádali různá cvičení. Po rozpuštění Junáka byla chata odvezena na sportovní hřiště do vsi a používá se jako šatna pro fotbalisty.

Náš vznikající oddíl nemá žádnou klubovnu, ale budeme-li držet pohromadě, jistě si chatu postavíme. Věřím, že náš oddíl bude jedna veliká rodina a od dnešního dne si budeme říkat bratře, jak je mezi junáky zvykem. Skautská jména budete dostávat postupně, mě nazývejte Tarzan, jménem, které jsem přijal před více jak dvaceti roky. Končím dnešní schůzku, bratři nazdar!

Trochu nesmělá je odpověď chlapců na pozdrav, kteří rozhodli stati se junáky. Rozhodli se však a nebudou litovat. Mnoho se naučí a prožije na junácké stezce.

Tak začal junácký život chlapců ze Sobíňova. Jejich příběh, zážitky, dobrodružství budou doprovázeny vyprávěním o pověstech, historii a životních osudech lidí od Doubravky.

ZA POZNÁNÍM DÁVNÉ MINULOSTI

Je pěkná srpnová neděle. Chlapci se scházejí u našeho domu. Jen dva, Vítek a Vašek, mají skautské košile, ostatní je ještě nesehnali. Je nás zatím dvanáct. Tři bratři Křivských, Vítek, Vašek, Slávek, Jindra, Olda, Jirka, Vláďa, Milan a já Tarzan.

Je to naše první vycházka, dnes půjdeme po stopách historie naší obce, informuji chlapce.

Naše kroky vedou k nejstarší památce, k hradišti Soběnov. Vidíme oválné políčko, kolem dokola jsou dosud znatelné příkopy. Na tomto místě ještě ve 14. století stávala tvrz. Byla to strážnice na obchodní cestě Libětínské, která procházela pralesy od Moravy do Čech. Strážcové v této tvrzi měli za úkol střežit tuto stezku. Pahrbek, na kterém byly ještě v minulém století základy, byl upraven na políčko a kámen ze základů odvezen na jiné účely.

Nyní bratři půjdeme se podívat na část zachovalé Liběžské stezky. Hned za vesnicí Soběnov ke Ždírci pod silnicí se točí úvoz do dolní části obce Nové Vsi, který je pozůstatkem obchodní cesty liběžské. Dole nad Hutí je viadukt, který byl v dubnu 1945 vyhozen do povětří partyzány. U rozdvojký stezky je pochován německý voják. Několik kroků odtud je Zámecká cesta a křížek. Na tomto místě byl zastřelen Němci Jan Starý, 5. května 1945. Procházíme po silnici ke Ždírci. Před přejezdem dráhy, u domku č. 17, na levé straně, tři křížky připomínají zavraždění sedmi českých revolucionářů. Jdeme dále kolem dalších několika křížků, kde zahynuli jiní bojovníci. U mohyly, na které je deska se jmény padlých se zaatauvujeme.

Vítek a Vašek stojí čestnou stráž a my minutou ticha vzdáváme čest mrtvým vlastencům.

Vracíme se. Chlapci nemohou chápát ten bestialismus lidí, kteří vraždili v poslední dny války. Pro ně se zdá všechno dobrodružství. Ty samé pocity jsem asi míval já, když nám tatínek vyprávěl o zážitcích z prvej světové války. Já, který jsem se zachránil z toho masakru, nemohu nikdy zapomenout na vojáky SS, kteří v běhu po nás stříleli jak mysliveci při honě. Nezapomenu nikdy na dvacetiletého bratra Josefa, na jeho nadšení, ani na Pepíka Ríčana, Slávka Jelínka, na rolníka Josefa Starého i na ostatní, kteří všichni zemřeli v těchto místech. Svoboda je drahá věc a již teplkráte, v našich dějinách, musela být vykoupena krví.

V ZÁŘÍ TÁBORÁKU

Nad Březinkou k lesu kamenitá pole, bývala zde ještě nedávno pustina. Terén plný delíků, kopečků a kamení, zarostlý ostrou trávou, keří, borůvčím. Občané, kteří tato místa vykupovali od pána ze Stuďence, zkopalí motykami tuto panenskou půdu, kde kdysi byl les a připravovali ji na polička. Co kopnutí motykou, to byl kámen. Nikdo už dnes nepochopí, co mozolů vyrostlo na unavených, udřených rukách, co potu vyteklo, než-li mohl majitel zasít trochu obilí nebo zasázen pár brambor. Chtělo se však jist, chtělo se žít! Přiléhavě pojmenovali lidé tato místa Amerikou. Ještě dnes jsou části nezorané, nebo byly zorané, ale pro množství kamení zůstaly znova ladem.

Je čas vybíráni brambor. Ze strniště feuká vítr. Pole vydávají poslední úrodu, čerstvě rozoraná země voní bramborovou natí.

V sobotní odpoledne se vydáváme na noční táboření. Amerika je jako stvořena pro naše první přenocování.

Chlapci ještě neznají pravidla stavby tábora. Delší dobu trvá než-li po mnoha chybách stojí tábor, jaký má být. Vchody stanů jsou odvráceny od západu, stružky proti zatopení vyrýpnuty. I drny, kde bude ohniště, jsou dány stranou, aby po likvidaci tábora byly vráceny nazpět.

Celá družina jde do lesa ná dříví. Vršků přelámaných stromů, suchého chrastí se válí pod stromy veliké množství. Dřevaři nechávají osekané větve ležet po lese a zužitkují jen silnější kulatinu. Za chvíli máme na Americe ohromnou hromadu. Všichni jsou nedočkaví a snaží se, aby hranice už stála. Silák s Blodynam osekávají vršky, Nezmar s Milanem řežou očistěnou kulatinu na kratší kusy. Všichni se tuží. Již i malý vlček Čiperka přitáhl náruč chvojí, ale kde je Slávek? Ten dosud z lesa nevyšel. Neposedný Čiperka, který táhl poslední náruč, zaslechne moje slova. "Na okraji bukoviny si vytězavá monogram do jednoho stromu" odpovídá ochotně. Zaboli mě to, ale ihned Slávka v duchu omlouvám. Vždyť teprve začíná a ještě nezná šestý bod junáckého zákona "Junák je ochráncem přírody". Svolávám chlapce k sobě. Grizzly běží do lesa pro Slávka. Seběhli se kolem mě jak kuřata ke kvočné.

"Bratři, tady Slávek z nevědomosti si řezal iniciály svého jména do buku. Junák však takové věci nesmí dělat, ten musí ochraňovat přírodu, nesmí lámat, řezat strom, který roste a není určen ke skácení. Jistě jste si všimli, že když se strom na jaře nařízne,

vytéká míza a míza to je krev stromu. Kdybyste sloupali se stromku kůru, zahyne. Věřím, že žádný z vás od dneška nebude řezat do stromu nožem a sekat sekýrou."

"Nyní zapálíme hranici a naučíme se jednu skautskou písni."

Nastává slavnostní chvíle. Zaplame hranice při prvním našem táboře. Stojíme v půlkruhu kolem ohniště. Silák a Grizzly, každý na jedné straně, zapaluje oheň. Objeví se malý plamínek, ale za chvíli velké plameny zachvacují celou hromadu, která je proložena suchým roštím. Zpíváme tiše, ještě nesměle - Červená se lile záře, červená se lile záře, oheň, oheň hřeje ruce, barví tváře.

Oheň se rozhodl. Začínám zpívat "Jaké je to hezké to junáctví české". Chlapci se jeden po druhém přidávají.

Od plápolajícího ohně se nesou k lesu naše dosud nesezpívané hlasys, ale půjde nám to.

Zpěv skončil. Usazujeme se kolem ohně. Zamlkle se díváme do ohnivých jazyků jak olizují štěpiny a drobné chvojí praská a jiskry vyletuji do vzduchu, ještě několik metrů nad ohněm jsou rudé, ale náhle zčernají a ztráci se ve tmě. Občas Bill nebo Nezmar přihodí náruč dříví, plameny vylétou do výše a naše obličeje ozáří.

Je večer, za zády máme tmu a chlad, ale nás táborák hřeje. Mladší Tarzan sedí na zemi nohy skřížené, Luňák si hoví na boku, hlavu podepřenou rukou, nohy nataženy k ohni. Silák s Blodym, nerozluční kamarádi, odpočívají na silné kládě. Vřes a ostré, proschlé stromečky třesalky zachrastí, když se někdo pohně.

Otevřené jícný stanů lákají do své náruče. Ale nikomu se nechce jít už spát.

V hlavě mi víří jedna vzpomínka za druhou. Vzpomínám na své mládí, kdy jsem seděl mezi kamarády stejně starými. V duchu počítám, že je to již více jak dvacet let. Byl to dobrý skautský kolektiv. Jen několik z nich zůstalo ve vsi, ostatní se rozprchli po celé vlasti. Standa, ten nám zůstal věrný. Také Vítek i Josef se někdy zastaví, aby si pohovořili o junácké mládeži. Máňa, vedoucí dívčího oddílu, žije někde na severu. Jirka je majorem u vojska a Franta, ten pracuje v Pardubicích. Mirek už nežije, zahynul v letadle.

Také jsme takto sedávali a tiše se dívali do plamenů. Jsou to krásné vzpomínky. Znovu se mi všechno vybavuje, necítím ani, že mezi těmito chlapci a mnou je veliký věkový rozdíl. Jsou to zase moji kamarádi, i když jména a obličeje jsou jiné. Některý však i podobou připomíná mé děvné bratry. Jsou to většinou chlapci z rodin starých skautů.

Rozhlížím se, dívám se jim do tváří, to samé soustředění, tichá zadumanost jako jsme mívali i my. Snad cítí můj rej myšlenek a nechtějí mě rušit.

Luňák, nejstarší chlapec z oddílu, na svůj věk velmi vážný, změnil posici, usedne vedle mě a proloží ticho, které je kolem táborku: "Tarzane, vyprávěj nám nějakou příhodu ze svého života."

Jen nerad se vracím ze vzpomínání, byly to přece jen vzpomínky na ztracené mládí a uvědomuji si, že jsem nechal dluho své bratry v nečinnosti. K Luňákoví se přidaly Grizzly i ostatní obživnou ze své strnulosti. "Pověz nám něco, nějakou historku", jeden přes druhého žadoní.

"Moji bratři, právě jste mě vrátili ze vzpomínek, v tuhle chvíli jsem vás všechny přijal do svého srdce. Od dnešního dne vám budu vyprávět zážitky jak z mého mládí, tak i z pozdějších let. Budou to i životní příběhy lidí, s kterými jsem se stýkal i vzpomínky na prostředí, v kterém jsem musel žít. Poněvadž jsme však junáci, budou to příkladné i odstrašující historky, jak má správný chlapec jednat a čeho se vyvarovat v každé společnosti."

"Bylo nás v rodině šest dětí - Lída, Josef, Marie, Vítek, Jarka a já. První tři se narodili v čísle 27, kde tatínek s maminkou žili v malé světničce. Když nás přibývalo, rozhodl se tatínek postavit domek. Pustil se do stavby se čtyřmi tisíci korunami a baráček v roce stál. Zůstaly dluhy. Rodiče se sourozenci se přestěhovali do nového domku, kde jsem spatřil světlo světa já, Vítek a Jarka. Otec byl domácím tkalcem, proto v chaloupce byla jen jedna veliká světnice, aby se do ni vešel tkalcovský stav. V místnosti ještě byla kamna, postele a stůl s několika židlemi. Zde se vařilo, tkalcevalo a spalo. Tatínek pracoval za stavem, maminka soukala cívky. Později se této práce chopily sestry a my mladší jsme postupně byli zaučováni na uzlíčkování příkryvek. Souprava příkryvek, dek se skládala ze dvou na postel a jedné menší na stůl. Kraje příkryvek měly třásně, z nich se dělaly uzlíčky, francle. Náč dobry tatínek nás odměňoval. Za ofranclování garnitury jsme dostávali korunu a každý si peníze ukládal do jiného hrnečku. Při jednom závodě se sestrou Marií, kdo dříve ofranceluje deku, roztrhl jsem příkryvku na několik centimetrů. Byla to velká škoda. Poškozenou příkryvku musel tkadlec továrníkovi zaplatit nebo našponovat osnovu, aby z ní vytáhnul jednu navíc. Tím si však svoji práci stížil.

Byla nás celkem osm ke stolu a tkalcovina nemohla tolík krků uživit. Dohodl se tatínek se svým bratrem Vítkem, že si vymění domky. Chalupa číslo 27, do které jsme se stěhovali, byla stará, někde z roku 1823. V tu dobu ji přestavěl z dřevčné chaloupky můj prapradědeček Karel Janáček, který se do ní přiženil a vzal si za ženu dceru majitele Jakuba Ondráčka. Jakubu se tehdy říkalo krátce Kuba, i udrželo se přízvisko na tomto stavení dodnes.

Rod Janáčků, jeden z nejvíce rozvětvených rodů v naší vesnici, se objevil na Markvaticích po roce 1620. Měli být vyznáním Čeští bratři. Můj prapradědeček, o kterém jsem se zmíňoval, se přistěhoval do Sobíňova z Bílku, kde jeho otec, také Karel, měl menší hospodářství. Můj předek Karel Janáček byl ještě mladý, když mu matka zemřela a otec musel rukovat do boje, v době napoleonských válek. Tam také přišel o život. Na hospodářství v Bílku zůstal nedospělý sirottek Karel, který sám nemohl hospodařit. Chalupa s polmi byla prodaná a peníze byly dány do sirottí pokladny.

Přišlo však k peněžnímu znehodnocení a Karlovi zbylo na hotovosti jen šedesát zlatých. Když se oženil, vložil peníze do stavby. U Ondráčků mu sousedé počali říkat Karel Kubů, ale asi se mu to moc nelíbilo, jak vám povím v dalším vyprávění.

V domě číslo 7 byla rychta. Toho času byl rychtářem rolník Starý, který byl zároveň i hostinským. Scházeli se u něho rádni, aby rekonvali o obecních záležitostech. Stalo se jednou, že rychtář svolal zástupce obce v jakési neodkladné záležitosti. Všechni radní byli již přítomni, jen můj prapradědeček, který byl také členem, stále nešel. Ostatní byli již netrpěliví. Jeden z nich prohodil: "Kdepak ten Kuba leží, že nejde?" Podle vyprávění mé babičky Anny Janáčkové, si hráli pod okny hospody chlapci, mezi nimi byl i syn Karla od Kubů. Ten slyšel výrok o tátovi, nemeškal a běžel domů to oznámit. Za chvíli vtrhnul do rychty rozněvaný Kuba a celý rudý kříčel na všechny: "Kdo to o mě fekl?" Žádný se věk nepřiznal, znali jeho prudkou povahu a sílu. Rozvášněný muž začal vyhazovat jednoho rádniho po druhém a měl pry s jedním vyrazit dveře i s futrami. Jestli také vyhodil rychtáře, o tom se ústní podání nezmínuje, i o tom zda-li dále zůstal členem rady.

Ještě jeden příběh vám dnes bratři povím a potom již půjdeme spát. Vidím, že se Čiperkovi zavírají oči a večer také pokročil.

"Bylo to po stěhování. To jsem měl sedm roků. Na dvoře byla veliká hromada zeleného chvojí z pokácených stromů. Hned u hromady byla zahrádka a u plotu kompost. Vedle něho se stahovala močůvka do nepříliš hluboké jímky.

Houpal jsem se na vrcholu hromady, smrkové větve pěkně pérovaly, když jsem zahlédl maminku v zahradě, jak věší prédlo. Rozhodl jsem se, že se hodně rezhoupu, odpérnuji a vskočím do zahrady na kompost a poběžím k ní. Ale co se stalo. Noha se mi zachytla o větev a já místo na kompost, spadl po hlavě do močůvky. Asi jsem ani nekřikl, protože se maminka otěčila, až když slyšela pláchnutí a uviděla mě lezt z jímky mokrého jako vodníka.

Maminka mě chytla za ruku a vedla přes dvůr, právě když šel od pekaře sedlák Starý. Byl to takový veliký kostnatý člověk, stál nad mnou jako obr. Povídá maminec: "Sousedko, tomu hochovi teče z hlavy krev!" Mísila se mi s páchnoucí tekutinou a stékala s doholá ostříhané hlavy. Musel jsem se svléknout do nahá a celý důkladně umýt. Umytý a převlečený do čistých šatů jsem brzy zapomněl na vykoupání v močúvce.

Bratři, pro dnešek končím vyprávění a přeji vám dobrou a klidnou noc!"

Chlapci se rozcházejí do svých stanů, tiše mezi sebou rozmouvají. Neutekla ani půlhodina, tábor spí, ze stanů je slyšet pravidelné oddychování. Jen Černý Bill sedí u ohně a střeží tábor.

ZA BRATRY DO BOROVÉ

Začínal listopad. Byl krásný sluneční den. Vypravili jsme se na kolích navštívit bratry a sestry v Havlíčkově Borové.

Proti nám foukal silný vítr, ale nás to neodradovalo. Jedeme lesní cestou přes Kominík na Slavětin. Někteří odvážlivci, hlavně ti, co mají u kol přehazovačky, šlapou prudký kopec nad Slavětinem. Na posledním kopci před Borovou, rodištěm našeho slavného rodáka Karla Havlíčka, zastavujeme, aby nás mohli dojet opozdilci.

Celá družina se upravuje, abychom vjeli do městečka vpořádku. Prvním domku necháváme kola a jako vzorná jednotka postupujeme k náměstí. Dva borovští skautici čekají nás u školy. Hlásí, že oddíl je v raneckých lesích. Vedou nás po značkách. Jdeme bezstarostně za nimi. Po dvoukilometrovém pochodu zjistíme, že značky zmizely a cesta je bez stop dětských bot. Obracíme se na naše průvodce s dotazem, zda-li ví, kde je oddíl. Dahadují se mezi sebou a kroutí hlavami.

Musíme se vrátit na poslední značku dobrých pět set metrů, abychom se dostali na správnou cestu.

Najednou značka - Ukryt dopia deset metrů. Dopis psaný morseovkou. "Kdo znáte morse?" Tak daleko ještě nejsme. Nikdo? Vzpomínám a rovnám v hlavě dávno vypadlá morčata z vojny, kdy jsem byl krátký čas u rádií. Opakuji si pomocná slova morseovky naučená v oddíle po válce. Jde to ztuha, ale jde. Malý skautík z Borové vytahuje ušmudlaný zápisníček a chlubí se, že má napsanou morseovu abecedu. Společně vyluštíme dopis. Říká nám, kterým směrem se máme dát. Hodinu již jdeme nádherným lesem, když odkudsi zdola slyšíme hlasu. To budou jistě borovští junáci a ta ďáblova rokle, jak bylo hlášeno. Tiše se krademe houštinou. Vidíme a slyšíme, jak se právě oddíl připravuje, že nás vyrazí přepadnout ze zálohy. V rukách máme munici, nasbírané šišky, dávam pevél k útoku. Zeneme se do hluboké strže, kde od ohně na nás překvapeně zírají naši bratři a sestřičky z Havlíčkovy Borové. Nastalo seznamování, zpíváme společně skautské písničky, opékáme vuřty.

Začíná se stmívat, jsme nuceni nastoupit zpáteční cestu. Bratr Ježek nás doprovází až na kraj lesa. Již je tmá, když s rozsvícenými reflektory na kolách míháme se v řadě jako bludičky, vítr v zádech nás pohání, nemusíme místy ani šlapat, takže na necelou hodinu spárujeme světla domků naší vesnice.

Tma houstne, ale na spaní je ještě brzy. Navrhoji zastavit v Pískových jamách. Pouliční lampa na nás od konsumu mrká jak s ní vítr lomcuje, když usedáme na břehu.

"Bratři, měl jsem z vás dnes radost, chovali jste se vzorně", začínám pochvalou svoji promluvu. Ale viděli jste, že ještě mnoho se máme učít. Bez morseovky a poznání všech značek, nebyli bychom pravými junáky. Vyzývám rádce, aby neúnavně rozšiřovali znalosti ve svých družinách a předávali zkušenosti, které nabyla na rádcevském kursu v Chotěboři. Než-li se rozejdeme do svých domovů, budu pokračovat ve vyprávění, jak jsem vám posledně slíbil."

Přestěhování do staré chalupy, pro nás kluky, přineslo mnoho dobrodružství. Na půdě byla sláma, seno. Ve chlévě bučela kravička Straka a otácela po nás svoji velkou hlavu a čekala, že ji pohladíme po krku. To měla hrozně ráda a při tom zvedala hlavu s moudrýma očima stále výš a radostí pohybovala ušima.

Seno vonělo, hlavně po sklizni a sláma lehtala, když jsme vylezli na pídu a tam stavěli z otýpek kryty. Na půdě byla ještě sýpka a za komínem a pod přístřešky se valelo plno krémů. Různé skrýše za truhly na obilí, ve slámě se hodily při hře na sehovávanou. Mohlo venku přšet, nám to nevadilo, bylo dost zábavy v tmavých koutech pod střechou.

Bylo ještě veselější, když nastaly žně. Plné stodoly snopů, které se převážely k Bednářům, kde měli mlátičku. Motor bzučel, soused Bednář strkal snopky do bubnu a na druhé straně vylétala rozsekana sláma s vymláčeným obilím. Maminka odhrabovala, sestry vázaly slámu do otýpek a my děti jsme svázanou slámu vytahovaly před stodolu na hromadu a stavěly z ní rozličné stavby. Ti nejmenší se v slámě pohybovaly jako myšky. Sláma, která se nevešla pod střechu vozila se na pole do stohu. Tam teprve nastalo rodeo. Než-li se strniště zoralo vyháněly se na pastvu husy, aby ani vypadáne obilí na poli nepřišlo nazmar. Podhrabovali jsme se pod stohem, prolézali, vozili se s vršku. Hospodáři to neradi viděli, ponevadž když slámu k podzimu vozili domů, povřísla byla přetrhaná a otýpky pocuchané.

Když se pole zorala, pásly se husy a kozy na lukách v Hameráku. Tady bylo ještě více příležitostí pro naše hry. Hráz u Trouby, Strž, okolí mlýnka, jámy po vybraném písku se staly zákopy a bojovými bunkry. Suché šišky, koule uplácané z hliny, drny se staly munici. Kdo měl špuntovku nebo kapslovku byl velice vážen a býval velitelem. Kozy mazrazovaly koně při útoku. Oldovi Černému dlouho se říkalo generál

Skozyspad, když se mu koza splašila, shodila ho a utekla mu. Stromy se staly pozorovateli odkud štáb rozhodčích řídil boje. Až na nějakou bouli nebo škrábanec, naše hry na vojáky vždy dobře skončily. Při bojovém zápalu jsme mnohdy zapomněli na husy, které když se dost napásly a bylo již k večeru pustily se sami pod vedením staré domů. Obdivoval jsem jejich organizační smysl zapamatovat si cestu. Staré vpředu a ostatní v řadě za ní mašírovaly od mlýnka k Sopotům, přes dráhu do kopce, k Sobíňovu. Doma jsme byli hubováni, že jsme špatně hlídali, že by husy mohly přejet Vlak, když pochodovaly přes kolej.

Na jaře se našim útočištěm stalo místa, kde právě sedíme, Pískové jámy. Zde se když dobýval písek. Ve břehu ke kolejím byly jámy po vybrané žluté hlině, maznici, kterou používali hospodáři smíchanou s plevami na mlaty ve stodolách. V mazlavé hlině jsme dělali fantastické hrady a zámky a některí chlapci se pokoušeli o modelování sošek zvířat a lideckých postav. Výtvory se sušily na slunci, ale když nás omrzely, postavily se na břehu a střelbou hliněných koulí je rozbíjeli.

Jednou nám tatínek určil uklidit naštípané dříví. Já však jsem se dohodl ve škole s kluky, že se sejdeme v lesíčku a budeme si hrát na vojáky. Přemluvil jsem mladšího bratra Vítka a utekli jsme do Pískových jam. K večeru jsme se se strachem plížili k chalupě, ale náhležu jsme neušli. Tatínek, který právě cosi spravoval ve stodole, popadl bič a již se kožený řemínek biče omotával kolem našich holých lýtek. Skákali jsme do výše, jak to pálico. Byl to výprask na jaký jsme nebyli zvyklí, tatínek většinou na výplatu používal řemen, který měl přepásané kalhoty. Jak poznal otec, že jsme byli v jamách jsme si uvědomil až později. Naše bosé nohy byly celé žluté od maznice.

Vidíte bratři, kdybych tenkrát byl již skautem a řídil se sedmým bodem junáckého zákona "Junák je poalušný redičů", nemusely mě pálit lýtka. Bratři nazdar, přeji vám pěknou noc!

U TŘECH BUKŮ

Nedělního odpoledne, za deštivého a mrazivého listopadového počasí, po zkušenostech v Borové, podniká oddíl i s několika nováčky vlčaty, výlet na nácvík skautských značek do Černého dolu.

Se mnou Luňák, Tarzna, Vláda, Bill, Grizzly a bratři Koutníkovi, značkujeme cestu druhé početnější skupině, která je pod vedením staršího Billa.

V lese je tepleji, vítr zde totikéž nefouká. Spadané listy přijemně šustí pod našimi nohami. Luňák s Tarzanem kladou značky, Bill a Grizzly píšou psaníčka. Značky děláme z různého materiálu, kamenů, šíšek, větviček, rysováním v hlině. Uklíváme tři různé dopisy, dva jsou psány morseovkou a jeden indiánštinou, to je takto: Pongo stungupunguj tenge stánga lange pongodlenge znangačenek, což znamená - postupujte stále podle značek.

U Tří buků je cíl. Se svojí skupinou se schováváme ve stráni za stromy a čekáme na stopaře. Vidíme, jak bedlivě hledají značky a když jsou skoro u cíle, vybíháme s indiánským pokříkem z úkrytu. Všichni společně jdeme pod les na louku a tam probíráme naše nedostatky při cvičení stopování.

Nevadí nám, že slunce je za mraky, že je sychravý, někteří stojí, jiní sedí na bobku a zpíváme. Nikdo nemá zdání, nikdo nemá zdání, to je to skautování . . .

Nazpátek se šplháme k Malochýnu do prudkého svahu. Cesta vede pod Homoli, po obou stranách školka ovočných stromků pěstovaných na prodej.

Jdeme v houfu, takže mohu ke svému oddílu mluvit.

Bratři, kopec Homole, kolem kterého procházíme, na kterém je dnes vodojem, měl v dávných dobách velikou důležitost. Na jeho vrcholu byla stále připravena hromada dříví k zapálení. Ohněm se oznamovalo dálé do vnitrozemí, že se na stezce v pralese objevil nepřítel. Ten-jinudy nemohl jít, ponevadž prales byl neproniknutelný a pln dřevě zvěře. Sobiňovští strážci mimo tuhé hlásnou službu dělali barikády, zatarasovali pokácenými stromy zemskou cestu a svolávali školní lid k obraně. Zvolánov dostal jméno od těchto svolávatelů. Po krátkém historickém popisu nyní další příhody na pokračování.

To mě bylo, jako tehle malému Miloškovi Ondráčkovi, asi osm let, čistil se rybníček od bahna. Hasiči přivezli stříkačku, která měla čtyři dřevěná kola, pobité železnými ráfy, obručemi. Na rámu seděla plechová nádoba, v ní pisty a nad těmi dlouhé páky s držadly.

Ctyři hasiči v bílých plátených uniformách, na hlavách černé přilby, přes které se táhly pochromované vystouplé pruhů, se postavili po dvou k tahlům po stranách stříkačky. Ostatní z oddílu hodili sevec do vody a natáhli hadici do příkopu. Velitel v pozlacené přilbě dal povel a hasiči u pák začali pumpovat. Jedné dvojici šly ruce dolů, protější dvojici nahoru. Párkráte zatahli a již voda běžela do škarpy. Když už čtveřice byla unavena bez zastavení přistoupila druhá parta.

Vody z rybníčku ubývalo, až zůstaly místy jen louže. My kluci jsme museli být u všeho, tedy ani toto divadlo nám nesmělo utéci. Hasiči odjeli alezli po střeše zbrojnice a natahovali hadice k uschnutí.

Bahno v rybníce se nechalo prochnout a hospodáři ho potom dovali a odváželi na vozech. Bylo dobrým hnojivem na louky.

Stál jsem na břehu a smutně se dívám na rybník bez vody. Rybníček byl jedním z míst, kde jsme trávili mnohé hodiny v předhánění, kdo chytí více potápníků, pijavek, vodoměrek a jiných vodních potvůrek, které jsme si sami pojmenovávali. Voda se jimi jen hemžila. Závodit, kdo dříve přejde rybníček na druhou stranu, to nebylo lehké, nohy se bořily do bahna a nebylo je možno ani vytáhnout, jak bylo lepkavé. Nebo plachtění na neckách. S bratrem Pepíkem jsme se jednou převrátili a ze špinavé, bahnité vody vylezli jako bubáci. Házení žabek také vyžadovalo zručnost a švíh. Z bahna trčely kusy vyhozených nepotřebných věcí. Neodolal jsem a vlezl do bahna. Vytáhl jsem plechové tělo Krista, které jakysi bezbožník utrhli s křížem a sem ho hodil. Jak se tak čvachtám v bahně vlaštovička nadlézává nad rybníkem a snaží se napít vody, která ještě zbyla. Však spatně si vypočítala svůj let a přilepila se k bahnu. Chudinka, křídélkami tluče do páchnoucí břečky a již nemůže vzletnout, nemá odraz a je také celá ublácená. Vyhrujuji si kalhoty ještě výš, nosil jsem takové tříčtvrtáky ke kolenu a snažím se dostat k malému ptáčku. Kalhoty mám umazané, ale na nic nekoukám, jen abych vlaštovku zachránil. Ptáček už je unaven, jen slabě bije křídélky, když ho beru do ruky a znova se ploužím ke břehu. Co teď s ním? Dám ho dědovi Kafkovi, je starý ptáčník. Ten vám měl, chlapci, plnou světnici klíček a v nich kanáry, stehlíky a hrdličky. Hrdličí cukrování, zpěv kanárů, ptáčí pach, postele, skříně, to vše se míšilo v Kafkově světničce. Děda Kafků zachráněné vlaštovičce opláchl peří a křídla, dál jí napít a když trochu oschlal, podal mi ji zpátky se slovy: "Dones ji ven a

pusť na svobodu!" Nesu ptáčka, hladím jeho peříčka, cítím jak mu srdíčko tepe strachem. Na ulici rozevírám ruku, vlaštovička nesměle, jako by tomu nevěřila, roztahne křídélka a v tom vzletne jako šípka. Ještě zakrouží nad hlavou, zamává křídly, snad na poděkování a už je pryč.

Na zimní radovánky na rybníku se také nezapomíná. Nemohli jsme se dočkat, tak jako vy, až zamrzne voda a led nás udrží. My jsme neměli brusle, které má dnes každý kluk a holka, sotva některý jedináček je měl. Měli jsme na botách přivázанá provázky prkénka, v kterých byly zaraženy želízka. Sáňky mě tatinek ztloukl ze silnější fošny a na nich jsem sjel každý kopec. Nejraději jsem se pouštěl z hradu. Až jednou si je ode mne vypůjčil Jirka Starý a rozbil je. I lyže jsem měl, z dužin ze sudu, a to jste měli vidět ty fišty.

Do školy z kopce do Sopot se sjízdělo na penále, pouzdře na tužky a péra. Čítánu a sešity svázané špagátem jsem nosil pod paždí a když jsem se klouzal, strčil jsem učení za kabát a již se jelo dolů. Sjet břeh nad zastávkou, válet s něho sudy a dělat kotmelce bylo pro mě hračkou.

Rývaly v mém mládí snad větší zimy. U evangelického hřbitova jsme chodili po závějích zároveň s parkánem. Když jsme přišli ze školy, odpoledne jsme v závějích vrtali tunely. U staré hasičárny jednu zimu bylo tak zavéto, že jsme měli ve sněhu vybudované celé pevnosti. Chodby jsme z venku polévali vodou, aby povrch zmrzl a tím zpevnil odolnost bunkrů. Uvnitř jsme zapálili slámu, tak aby jen žadila a teplým kouřem se utvořila po stěnách glazura.

Postavili jsme dvě pevnosti proti sobě s pozorovacími okénky a s hradbami, odkud se házely po protivnících sněhové koule. Někdy došlo to tak daleko, že když na jedné straně byli odvážnější kluci a nebáli se, že budou zasypáni koulemi při útoku, zaútočili na nepřátelské posice a snažili se rozbít pevnost a odtud vyhnat obránce.

Já jsem nerad utíkal a bránil se doposledka. Jak jsem byl bit, se dovíte dále.

Jednu pevnost, která se nám zdála nedobytná, jsme zbudovali u rybníčka u silnice. Dvě stěny vysoké přes dva metry, ztvrdlé jako kámen, polili jsme je vodou z obecní studny. Třetí strana pevnosti byl plot od zahrady, odkud nikdo nemohl na nás zaútočit. Čtvrtá strana byla ústupová ke Zvolánovu, kde byl nízký plůtek, s napoleově vytíhanými lištkami. Před hlavní zdí bylo ještě několik menších

metrových překážek. Uvnitř pevnosti byla studna se stříškou, ze které byl pěkný rozhled na celé předpolí.

Bylo to v neděli odpoledne. Skupiny chlapců, které nepatřily do naší party se bezvýsledně pokoušely o útok. Byli však vždy zasypáni koulemi a musely se stáhnout.

Snad bychom pevnost hájili až do večera, kdyby jeden účastník z bunkru si nehodil přes rybniček na staršího mladíka, Jarouše Ždímalu, který šel po silnici. Hrouda se mu rozplácla na zádech. Zahrozil a šel dále.

Bezstarostně se bavíme, když tu za chvíli od silnice a ulicí od Pěchů, asi deset větších chlapců, kolem dvaceti let, vpředu Jarouše Ždímalu, ženou útokem na náš hrad. Lehce přeskakují překážky, sotva každý hodíme jednu kouli a už se drápou po hradbách. Nastává zmátek. Obránci pevnosti prehájí přes plot ke zvolánovu, já stojím na stříšce studny, Mirek Zvolánku visí hlavou dolů na plotě, jak se zachytíl za kabát. Útočníci rozbíjejí zdi a já, obklopený velikými nepřáteli, koukám na všechno shůry.

V tom si mě všiml dlouhán Áda Henzlů, vyskakuje, rozmáchnul se, tvář mě zahorela bolestí a padám na hromadu koulí, které jsme nemohli ani použít. Zas jednou jsme boj prohráli a belhám se domů k večeři.

Však již je bratrí Sobíňov a tam nalevo vidíte rybniček, studna je dávno zasypána, tam stála naše "nedobytná" pevnost.

Zastavujeme se. Dávám pozor, rozchod!

— — —

JUNÁK JE PROSPĚŠNÝ A POMÁHÁ JINÝM

Dítě bez rodičů, dítě opuštěné, jaký to smutný úděl. Proto i nás oddíl se rozhod, že udělá nějaký dobrý čin, když po celé republice byla vyhlášena zpráva v novinách, rozhláse, v televizi, že se budou stavět vesničky SOS pro děti bez domova.

Se sběracími listinami se rozeběhly dvě skupiny chlapců skautů, aby prosili obyvatele o příspěvek na tuto stavbu. Zdeňkovi, Milanovi, Ivanovi, Ivovi září oči, když večer přináší vybrané peníze a zjistí, že sehnali na vesničku SOS přes jedenáct set korun.

Jiní chlapci z oddílu sbírají staré železo a svážejí ho za Janáčkovu hospodu. S nadšením plní třetí bod zákona: Junák je prospěšný a pomáhá jiným.

Ti nejstarší a pomáhají i děvčata, nakládají svezený šrot na vozy a odvázejí traktorem do Ždírce na nádraží do vagonu. Před každým odjezdem musí malým vlčatům vysvětlovat, že v traktoru mohou být jen dva pomocnici. Chtějí mermomoci takéjeti. Přivezli jsme již třetí valník železného šrotu, magnetem ho jeřábík překládá do vagonu, když k nám cestou od silnice uřízení přibíhají bratři Jára a Miloš Ondráčkovi, Jára Hamsů a Mirek Jágrů. Celou cestu tři kilometry běželi, aby se mohli zpátky svézt na vlečném voze. Jeřábík nám již přeložil náklad, chlapci nasedají a šťastně se tváří i když s nimi vůz posakuje po silnici. K večeru jsme úkol splnili, vagon je naložen. Ještě po druhé přibíhají vlčata, aby se mohla vydrncat.

Jsme všichni unaveni když usedáme na taras u bývalé hospody. Jsou přítomni i ti, kteří obešli celou ves a vybírali na vesničku SOS. Sedíme před místností, kde máme klubovnu.

Malí chlapci jsou umazáni, ale radostně se usmívají, když každě píti čtyři hodiny brigády.

Za to, že jste byli tak pilní a udělali dobrý skuteč budu vám hodinky vypravovat další příhody.

Proč jsme si hráli většinou na vojáky způsobovala tehdejší politická situace, kdy se mluvilo o válce, v sousedním Německu hrozil světu Hitler, v obalech mydel byly obrázky vojáků naší armády a hlavně malí fantazii podnítily vojenské manévry, které se odehrávaly právě v našem kraji v roce 1937.

U Hliny ve břehu, kde se kdysi dobývala hлина na cihly, byli zakopáni českoslovenští vojáci. Ve škole jsme nemohli vydržet a čekali netrpělivě až řečník Uchytil zazvoní, abychom letěli domů, rychle se najedli a hnali ke Hlině.

Zpočátku jsme pozorovali vojáky z povzduší, jak kopou jámy, dělají stropy z kulatiny, na strop kladeou a dusají hlinu a nakonec zasuňí dvířka, komínek a dovnitř zhotovují palandy a rovnají zbraně a osobní věci. Netrvalo dlouho, s vojáky jsme se skamarádili, pozvali nás do svých příbytků, jedli jsme s nimi vojenskou menáž a běhali jim do trafiky pro kouření. Někteří měli postaveny stany a v hasičské zbrojnici měli vysílačku. Pod stromy na návsi stála auta, zeleně natřená a jeden bunkr byl také nad Zvolánovem. Po zemi a po stromech byly nataženy telefonní kabely.

Po silnicích táhly kolony zaprášených vojáků, vždy některý z nás kluků vylezl na vysoký strom a jak zpozoroval, že pochoduji od Bílku, utíkali jsme jim naproti.

Pěšáci na zádech plnou polní, přes rameno na řemeni pušku, dragoonii s červenýma kalhotama v holírkách na koních, dělostřelci s malými i většími děly, které tálala nákladní auta. Vojáci unaveni seděli na vozech, klímali a spali. Občas přejela motospojka nebo pěšáky přehlížel důstojník jedoucí na koni.

Hned bylo slyšet střelbu od Komínka, tu zase od Bílku. Veď se bylo vidět pravidelně přerušované světlo z majáku nad Českou Bělou, které ukazovalo cestu letadlům.

Když nouzově přistálo letadlo pod Sedmnáctkou, běželi jsme jako diví, abychom viděli zblízka jak vypadá ten veliký pták, který každou chvíli se vznášel nad Sobiňovem. Ríkalo se, že zdejší rodák letec Starý se producíruje nad naší vesnicí.

Bratr Pepík tak podlehl vojákování, že chtěl jít studovat, aby se mohl stát důstojníkem a dlouhý čas s rodiči nemluvil, že mu nemohli splnit jeho přání. Ve svém deníčku se loučí se svou touhou takto: S Bohem můj krásný sne, s Bohem nedosažitelné hvězdy!

Manévry skončily. Vojáci zbourali kryty a odjeli. My však válčili dál. Prázdných nábojnic z pušek jsme měli plné kapsy. V lesíčku nad Strání jsme vyhrabovali kulometná hnízda a z nich stříleli z nábojnic, ze kterých jsme místo střelného prachu cpali seškrabané hlavičky se sůrkou. Nábojnice byla uložena na kusu dřeva a svíčka ji ohřívala. Jak se nábojnice rozpálila vybuchla ucpávka a třeskla rána.

Největší bitva, kterou jsem prožil, byla trestní výprava na kluky z Podmoklan. Každou neděli se chodilo do studeneckého lesa. Bylo to již v prosinci, z polí bylo zklizeno, listnaté stromy opadané. Parta chlapců ze Sobíňova byla při nedělní vycházce do lesa přepadena několika výrostky z vesnice Podmoklan. Před jejich střelbou z praků a kamení musela utéci.

Byla vyhlášena mobilisace všech sobíňovských chlapců od sedmi roků. Utvořeny tři čety a s vyhlášovanými hesly - Nařežeme jim, že ženeme je až do Studence - jsme táhli druhou neděli po přepadu našich kamarádů k Blažkovýmu dolíku.

Vyčkávali jsme na kraji lesa. Ani nevím, jak bitka začala, když počaly létat kameny, hliná, říšky a všechno to bylo doprovázeno humorným řevem. Ze všech stran létaly střely, myslím, že i vlastní házeli po svých a k tomu vidím do kopce supět vousatého hajného Jiráska, který s puškou v ruce křičí: "Ven z lesa nebo střelím!"

Na další jsem nečekal, nebyl jsem sám a bleskově se fitime do prudkého kopce až do Kostkanovýho lesíka. Tam hajný nepůjde, les patří sonkromníkovi.

V Kostkanovém lese zbytky naší armády se soustředují. Po Březince ustupuje četa Jardy Moravce, která utekla při první ráně. Myslíme, že podmoklanští se nahoru neodváží, ale přeate sbíráme říšky a drny. Velitelé nařizují; nesmíte házet kamením. Jsme rozhodnuti neustoupit, jedině když na nás znovu vyrazí Jirásek. A taky jsme neustoupili. Výrostci z Podmoklan se odvážili krajem lesa až na dostrel a střílejí z praků kaštany a žaludy. Každou chvíli někdo bolestně vykřikne. Stahuje se z taktických důvodů do Markvatic, kde víme, že se nepřítel neodváží. Přes zákaz se sbírají na cestě kameny, jsme rozvášněni, několik našich je zraněno. Boule naskakuji a modřiny bolí. Situace je napjatá, osm podmoklanských má výhodnější postavení, házejí po nás a střílejí z polí, kde je dost munice. My na cestě jsme sebrali každý kámen.

V tom do vřavy vnikne hrozný pláč. Malý chlapec deputétníka Janáčka vylezl před barák a dostal do hlavy kaštanem. Řve, jako když ho na nože bere. Z chalupy vybíhá pan Janáček a kdosi z našich ukazuje na podmoklanské, vraci se do síně v ruce silnou hál a běží do kopce a my za ním. Nyní boj se obrátil v nás prospěch. Ted máme my jednoho dospělého na pomoc a ženeme nepřátele do lesa a až když se

ztráci v houštinách vítězoslavně táhneme k Sobíňovu a odsuzujeme
zádce Moravce.

Junáci, skočil jsem vyprávění o klukovských válkách a děkuji
vám, za dnešní dobrou práci. Nazdar!

Z úst dvaceti skautů jednotně zazní odpověď - Zdar!

MAS ZVONU TÁHNE NAD ZÁVEJÍ ! . . .

Sněhová perýna pokrývá náš kraj, cesty, pěšiny jsou zaváty, domy mají bílé, jako nadýchnuté střechy. Větve stromů se ohýbají stuženou jiskřivou krásou. Pod keřem se krčí zajíček a na vyfoukaném poli u lesa hledají srnky potravu. Občas se objeví hejno vrabci a kolem oken se mihne sýkorka. Mrzne. Jsou vánoční svátky.

Ještě není patnáctá hodina a již se netrpěliví skautici i pozvaní starší junáci schází u budovy místního národního výboru. V příjemně vytopené místnosti jsou rozestavěny stoly a na nich na talířích vyrovnané cukroví. V koutě stojí vysoký ozdobený smrček.

Všichni jsme v krojích! Nemluvime. Každý je napjat jak dopadne naše první veřejné vystoupení.

Přichází ředitel Benák a školní děti. Program začíná. Scénka střídá scénku, děti ze školy recitují básně, zpívají. Je zahájena beseda. Junáci z poválečného oddílu vyprávějí svým mladším bratrům různé příhody a zážitky, které prožili v junáckém oddíle před dvaceti roky.

Podává se čaj a cukroví pomalu mizí s talířkou. Hodiny ubíhají v rušné zábavě a již je večer. Končíme tuto akci, která je poslední v tomto rušném roce. Jen členové junácké rady jdou se mnou, aby ještě chvíli poseděli v naší selské jizbě.

Úzká světnička s jedním oknem, strop klenutý, vybavená vyřezávaným, malovaným, medřínovým nábytkem. Kredenc plný starých hrnečků, sklenic, z doby našich babiček a na poličkách jsou vyrovnaný dvě žeddy hmoždířů.

Kolem těžkého stolu usedají na parádní židle rádce a ostatní se uvelebují po lavicích.

Jsou mezi námi i děvčata Alena, Bohuna, Mirka a Vladěna, která nám pomohla s programem a zazpívala hostům několik písni. Máme všechni veselou náladu. Z našich tváří září uspokojení. Beseda se nám vydařila, přišlo nás navštívit více jak dvacet starších junáků a desítka příznivců. Padlo tam i rozhodnutí o stavbě chaty.

Bratři, dneska je zvláště radostný den, jsou mezi námi prvně ženy sesířičky, které srdečně vítám a doufám, že ony budou základem nového oddílu, který se jistě v příštím roce v Sobíňově utvoří. Dělají jim do budoucna, aby prožily mnoho krásných chvil na junácké střešce.

Poněvadž se stalo v našem oddíle zvykem, že po vyčerpání plánovaného programu vyprávím kroniku různých příhod, tedy i dnes vám něco povím. Ale že jsou vánoce, budou se týkat těchto svátků radosti a pokoje.

Kouzlo dětských vánoc nemůže nikdy vymizet z mysli. I když naše rodina byla chudá, bylo nás ve starém báráku deset, měli jsme vždycky stromeček. Tatínek při tkalcovině chodil také do lesa házet stromy a vyhlédl stromeček ještě na podzim, kdy nebyl ani před svátky pro něj šel najisto.

Čokoládové cukroví, to si nemohl každý koupit. Maminka napekla v troubě různě tvarované kousky, ty se balily do staničlu, který jsme po celý rok schovávali z čokolád a bonbonů, když nás někdo podaroval těmito sladkostmi. Jednu dobu nám posílal na vánoce kolekci maminky bratranec Josef Hejny, pošták z Kutné Hory. Ten však vinou strýce Karla z Olomouce se rozhněval na celý rok a přetrhal s námi příbuzenské styky.

Piplavá práce byla se zavěšováním cukroví na stromeček. Každý kousek se přivazoval nití. Dokud jsme byli malí strojil stromeček tatínek a pak starší sestry nebo bratr. Ozdobné řetězy se lepily z barevných papírů, které se zhotevovaly při školních pracích ve škole nebo doma. Bratr Pepík, ten uměl dělat krásné, vystříhané, které se nemusely spojovat lepidlem.

Dárečkem pod stromeček byly jen věci potřebné, punčochy, zástěrka nebo hračka, kterou rodiče dostali od příbuzných.

Jednou dostal Pepík hracího vlka, který když se natáhl a pustil na podlaze, točil se a hvízdal. Bratr ho vyměnil, zapátrával s Mojmírem od Drápalíků za drobnohled. Byl za to velmi klobován.

Před vánocemi chodil Mikuláš, čert a anděl. Byval to přestrojený náš Pepík, kterého jsem z pod postele, kde jsem byl zalesklý, posnal podle bot, s ním chodil Bedřich a Jenda Procházků. Mikuláš marněloval ořechy a čert řinčel řetězy a metlou vyplácel zlobivé děti. Já jak jsem uslyšel v síni řinčení řetězů, tu ránu jsem byl pod postelí a nikdo mě tam odtud nedostal, dokud neodešli.

Na práci, na kterou jsme se nejvíce těšili, zvláště o vánocích, bylo roznášení kalendářů zákazníkům, kterým jsme po celý rok nosili teplé pečivo od pekaře Oulického. To padla přece nějaká

korunka do kapsy a přibyla na naše úspory, za které, když jsme jich měli více, koupila maminka košili nebo kalhoty, které hlavně na mě jen hořely.

I chození na půlnoční bylo nezapomenutelným zážitkem. Uzoučká vyšlapaná cestička ke kostelu, v kostele plno lidí, regenschori Holubář hraje na varhany starou písni - Narodil se Kristus Pán veselme se ... - zpívají všichni přítomní.

Prožili jsme v rodině i smutné vánoce, to když nám v roce 1941 zemřel náš dobrý tatínek. Byl ještě poměrně mladý, 51 let, když po těžké chorobě, rakovině, zemřel 30. listopadu.

I pro vás milí bratři a sestry budou vánoce nejkrásnější dobou v roce, i vy budete vzpomínat na svoje mládí.

Přeji vám příjemné svátky a po Novém roce nashledanou!

- - -

ZÁCNA NÁVŠTĚVA

Leden 1969. Začíná druhý rok junácké stezky. Nedělního odpoledne se sjíždíme na lyžích ke klubovně. Odtud nás deset vyjíždí na Březinku. Kolem lesa, místy po umrzlému sněhu, lyže jen sviští, na Kožiška a až k Zámecké cestě nad Studenec. Prudký svah svádí k jízdě dolů, ale to není našim dnešním programem. Musíme se naučit rozdělávat ohň na sněhu, ošetřit zraněného a přitom sledovat a vidět jak v zimě žijí zvířata a ptáci.

Luňák, Bill, Vláďa, Nezmar vjízdějí do lesa a sbírají suché větve. Ivan, Milan, Slávek udusávají sníh pro ohniště a kladou silnější větve na zem a na ně rovnají slabší. Netrvá dlouho a ohň plápolá. Jen náznakově si ukazujeme, jak se převáží zraněný na lyžích, jak se ošetří zlomená noha, co dělat v případě sněhové vichřice a jak si zbudovat záchrannou stěnu, aby lyžař nezmrzl.

Oheň rychle polyká s bídou sebrané dříví. Ještě si každý opečeme krajíc chleba, ten pěkně klupe, odpoledne utíká, stmívá se. Zahazujeme stopy po ohniště a vřadě sjíždíme k vesnici. Jen malý Ivan, řečený Čiperka stále frňuká a naříká: "Já už nedojedu domů! Strašně mě bolí srdce." Bratříčkové se po straně usmívají, protože si Ivan ukazuje na břicho.

Slávek Keutníků a Vilda Vermeš se s námi loučí a odjíždějí k Huti. Se mnou zpátky jen Luňák, Bill a mladší Tarzen a když odepneme lyže a jeden druhého očistíme od sněhu, vstupujeme do domu, abychom se poradili o závodech, které plánujeme za čtrnáct dní.

Jsou to závody pro všechny děti. Sraz je u konsumu. Přihlášených lyžařů je patnáct a sáňkařů dvacetpět. Trasy jsou označeny praporky. Závodníci mají pořadová čísla a časy měří stopkami Mirek Illichů. Je velmi milé pozorovat snahu a dychtivost, hlavně těch nejmenších, při jejich výkonech.

Mezi nejlepšími závodníky jsou bratři z oddílu. Bratr Milan Zvolánek obsazuje prvé a Standa Kafka třetí místo. Závodí i malý Pavel Nebojsa, který nechybí při žádné schůzce a všechno se zúčastňuje. Ceny, na které dal peníze požérní sber, míče, jablka, pomeranče, jsou rozdělovány podle umístění.

Rozpálené tváře dětí svědčí o tom, že byly se závody spokojeny. Teprve po skončení závodů se můžeme věnovat našemu vzácnému hostu, který nás přijel navštívit.

Okrskový náčelník bratr Zdeněk Kašpar z Chotěboře jde s námi do klubovny, která je však studená, ani se v ní nedá topit, neboť komín zjistil po padesáti letech, jestli ne více, že je do komína nazděný trám a zakázal topit.

Choulime se do kabátů, ale brzy na zimu zapomínáme, když bratr Zdeněk peutavě vypráví různé zážitky z junáckého i vojenáckého života. Bratr Kašpar je skautem od roku 1926. Je to statný 54 letý muž, výborný lyžař. Když jsem ho viděl v Krkonoších sjízdět příkré stráně, styděl jsem se, že já tak neumím, i když jsem o patnáct let mladší. Při větších shromážděních promlouvá lidově a věcně. Nikdy neče proslov z papíru, ale mluví přímo z hlavy. Je činný v mnoha spolkách Svazarmu, Požárním sboru, v Mysliveckém spolku. Mnoha loveckými trofejemi má ozdobenou předsíň svého domu. Skromně, v obyčejné krabici má uloženy desítky diplomů, mnoho medailí a vyznamenání. Svou veselou povahou a přímým jednáním přitahuje a získává přátele.

Nyní sedí mezi námi, klepe se zimou jako my, ale nedává na sobě ničeho znát, usmívá se a vypráví jeden zážitek za druhým. Dovedláme se o Orionovi, civilním jménem Josefem Firkušném, hotelierovi, který před 50 roky byl mezi zakladateli junáckého oddílu v Chotěboři a nezítně s láskou a nadšením podporoval skautskou činnost. Hovoří o něm, jak své paní vybral zásoby, které měla pro hosty a s kárkou taženou koníkem jim je přivážel na místa, kde v letní době táboreli.

Bratra Oriona jsme mezi sebou uvítali 28. září 1968 při našem prvním veřejném táborovém ohni a nabídli mu k sezení pro něho zhotovené křeslo. Museli jsme ho dlouho přesvědčovat, nežli přijmal místo a usedl. Brzy však jsme tohoto skromného bratra doprovázeli, se stovkami jiných bratrů a sester, k věčnému odpočinku. Bratr Orion - Firkušný zemřel ve věku 71 let, v dubnu 1969.

Bratr okrskový náčelník nám všechno popisuje, chlapci se smějí jeho veselym příhodám, jako ta z vojny, kdy jim při jednom cvičení žena, kterou poprosili o chleba, namazala krajice psím sádlem a když je s chutí snědli, teprve prozradila, co jedli. Vzpomínal na jednoho vojenáckého druhá, který po zjištění co jedl, všechno ze sebe zvrátil.

Chlapcům se ani nechce domů, když děkuji bratru Kašparovi za návštěvu a za jeho vyprávění a loučíme se podáním levice a on usedá do starého auta a ještě z okénka na nás kyne rukou.

VI ČESKÉ HORY JAK JSTE KRÁSNÉ . . .

Dopis z chotěbořského střediska. Bratři, 28. února a 1. - 2. března 1969, se koná rádeovský kurs v Krkonoších. Nahlašte, kdo z vašeho oddílu pojede.

V pátek 28. února Černý Bill, Silák, Nezmar, Bloody Fox a já nasedáme v Chotěboři před Modrou hvězdou do autobusu. Je plně obsazen skauty a skautkami. Lyže, batohy jsou nastrkány na poličkách a pod lavicemi.

Netrvá dlouho a skautské mládí se seznámilo. Celou cestu až do Vítkovi v Krkonoších rozléhají se písni a občas někomu zmizí čepice z hlavy a když se vrátí k majiteli, je sešitá a on chudák musí párat, nechce-li vylézt na hory vlasatý. Jeden bratr nemůže obleci blůzu, má zašité rukávy. Hlavně děvčata provádějí tyto kanadské žertíčky.

Konečně jsme na ůistě, vlastně ještě ne. Čeká nás teprve túra do prudkého kopce, do chaty chotěbořských strojíren. Přes půl hodiny cupeme úzkou pěšinou, každou chvíli se někdo propadne až po pásy, když šlépne vedle cestičky.

Objevuje se před námi sněhem zapadlá chaloupka ze dřeva. Vedoucí kurzu bratr Artweger ztuha otevřá zámek a my se hrneme dovnitř. Ju, tady je ale zima!

Světnice dole trámový strop, malíčká okénka, veliká kachlová kamna. Kolem zdí rozkládací lůžka, těžký stůl uprostřed místnosti. V síni schůdky do patra, do druhé světnice.

Dole se ubytovávají starší akauti, nahore mládež. Bratr kuchař Sekera se vrhá k peci a zatápi. Trvá to dost dlouho, nežli se kachlová kamna rozpálí.

Večer nám zabralo ubytování, příprava lůžek a jsme také unaveni, o desáté zalézáme do spacích pytlů a v půl hodině je v chatě klid. Padesát junáků a skautek spí.

V sobotu ráno. Za chatou teče pramínek, ti nejodvážnější se umývají přímo v tekoucí vodě. Zkusil jsem to i já. Je jako led, ale osvěžila.

Pod námi dolů do nedohledna stráň, zdá se, že nemá konce. Nedaleko chaty lyžařský výtah.

Včera, když jsme vystupovali bylo již temno a nic jsme neviděli. Dnes se před námi rozevírá nádherný pohled. Chalupy zapadlé až po střechy, někde ze sněhu vykukuje vrátek stromu, všude bílá záplava.

Je nástup na snídani a po ni hned na učebnu. Zde se vlastně koná poslední část kurzu. První a druhou část jsme absolvovali v Chotěboři. Kurz je naplněn junáckou tématikou, jak vést družiny v oddíle.

Přednáší starí zkušení junáci, Artweger, Doleželák, Tichý, Kačpar, Slanař, Němec, Včelová. Poutavou formou jsou podávány rady k junáckému životu.

Sobotní večer je naplněn zábavou. Soutěží se o nejlepší scénku, ve zpěvu písniček, které jednejí o koních, o nejlepší masku. Nezmar přichází převlečen za kata, Bloody dělá ohňůku a nese nejménšího skautíka v náruči. Válíme se smíchy, když bratr Michek předvádí žížaličku. Naše skupina nejstarších skautů prohrává, když už si nemůžeme vzpomenout na žádnou písni o koních a upravujeme - Skákal pes, přes oves na Skákal kůň přes oves. Pusy rozeznáte od ucha k uchu se nechtějí ani zavřít, když jdeme na lůžka. Trvá mnohem déle jak včera, nežli se osazenstvo chaty utiší. Nahoře se ozývá ještě o půlnoci veselý smích.

V neděli dopoledne proběhly zkoušky a lyžaři využívají poslední hodiny v tomto krásném prostředí. Nezmar, Silák, Bloody a Bill sjízdějí na plechových mísách a nakonec jsou potrestáni úklidem záchodů za to, že vlezli na střechu chaty.

Odpoledne scházíme dolů a znova, ještě přátelstěji, burácí autobus našimi písničkami, když jdeme k nám.

- - -

BLÍŽIJÍ CIVILISACI ?

Přijel k nám přednášet bratr Němec h Chotěboře, lesák, odborník na slovo vztý.

Starší muž, rovné postavy, příjemné tváře vypráví o ukvapených nepromyšlených zásazích člověka do přírody.

Jeden přistěhovalec si přivezl do Austrálie párek divokých králíků. Protože králíci neměli nepřátele, strašlivě se rozmnožili a ničili Australanům všechnu úrodu. Přivezená dravá zvěř je nechrlovala. Králíci si žili spokojeně dál. Tedy je infikovali nemocí a králíci po tisících hynuli. Nákaza nešla odstranit. K dovršení zkázy si jakýsi Francouz přivezl párek infikovaných králíků do své vlasti. Odtud se nemoc rozšířila po celé Evropě, i k nám. Proto je dnes u nás divoký králík vzácností.

Podobně to dopadlo s vydrou, hygienikem našich vod. Příčinou jejího vyhynutí byla nádherná kožešina. Vydra slabé a nemocné ryby chytala. Na zdravé a silné nestačila.

Dnes musí rybáři každou nasazenou rybu očkovat proti nemoci, protože jakmile jedna ryba onemocní, nákaza se rychle šíří a celá násada zahyne.

Vydra svojí přítomností není škůdcem, ale tak jako každý tvor má důležitou úlohu, kterou nelze zanedbat.

Bratr Němec, starý skaut dvě hodiny promlouvá o zvěři, ptactvu, napodobuje jejich hlasy. Všichni chlapci po celou dobu oči z něho nespustí.

Ještě dlouho po jeho odchodu diskutujeme a probíráme jeho poučné příklady.

BŘEZEN, ZA KAMNA VLEZEM . . .

Břzen, za kamna vlezem, říká staré pořekadlo, ale neplatí pro nás junáky. Jdeme do Blažkova dolíku, kde rostou lísky a tam si nařezat skautské hole. Hůl mu být 150 centimetrů dlouhá a každý si ji může podle své fantazie vyřezat.

Fouká studený mrazivý vítr, ale v lese je jak za kamny. Všude je ještě umrzlý sníh. Nohy se neboří, jdeme, klouzáme povrchu. Blažkův dolík, zarostlý lískovými keři, středem protéká strňha. U struh v nacházíme zahynulou srnku. Lískových holí je výběr. Uřezáváme každý pěknou hůl a drápeme se zpátky do stráně. Co chvíli někomu ujíždí nohy a dotyčný se zastavuje až dole pod kopcem. Mahoře se trefujeme do holí zaražených ve sněhu.

Když už jsme se dost vydováděli vracíme se do klubovny. Již v ní můžeme topit. Trám jsme z komína vyřízli, zapalujeme v kamínkách a za malou chvíli je teplo. Sedíme kolem kamen, sušíme si mokré rukavice a čepice.

Tulíme se k sobě jako velká rodina. Jsou to bratři, s kterými jsem ušel od loňska již veliký kus po junácké stezce. Znám je, oni znají mě. Jmenujeme se skautskými jmény, mimo třech mají všechni složený junácký slib. Rostou z nich praví junáci. Malý Mirek Jágr a Jára Ondráčků tahají mě za rukáv: "Bratře, pokračuj ve vyprávění, co jsi prožil, když jsi byl mladý!" Jsou jako jsem byl já, myslím si; taky jsem svého otce prosil, aby nám něco vyprávěl a poslouchali ho s bratrem ani nedutali.

"Jako malý chlapec jsem neměl mnoho kamarádů. Tatínek na to dohlížel, abychom se nestykali s těmi, kteří byli z rodin, kde se moc na poctivost a čest nedbalo. A potom nás bylo doma dost, abychom si stačili.

S Růženou, sestřenicí, která byla o rok mladší, jsem si dost hrával. Přitahoval me strýc Jeník, Růži otec, který, když večer skončil práci za stavem, nám přednášel básně z Erbenovi kytic. V světnici byla téměř strýc úmyslně nerozsvítil petrolejovou lampa, my děti usedly na podlaze, strýc na židli a již jeho strašidelný hlas zněl světnici. Při přednesu básní Svatební košile, Zlatý kolovrat nám naskakovala husí kůže a bály jsme se jít domů. Sestřenice Růža byla dívka vytáhlá, pohubená, stále kašlala, takže jsme říkali, že asi umře na souchotě. Ale jinak byla temperamentní, čilá, nebojácná jako kluk. Prožili jsme spolu různé příhody.

Když jsme ještě bydleli v novém domku na Cikánce, došlo k hádce mezi tetou, Růženinou maminkou a jednou sousedkou, která ji ošklivě nadávala, že ji tetiny slepice rozhrabaly záhon zeleniny. Slepice bylo těžké uhlídat, běhaly po ulici a políčka nad lesíkem, v místech, kde má dům pan Pěch, byla spoře oplocena.

Nevím, kdo z nás dvou si pomyslel pomstu na tuto hašteřivou sousedku a za to, že křičela na tetu, jsme ji vytrhali na políčku všechn burák, krmnou řepu. Bylo z toho ještě větší pondvižení a Růženiny rodiče museli platit náhradu.

Druhý případ se týkal Jindry Lípy. Hráli jsme si z Růženou na jejich dvorečku. Jindra se na nás u branek dobýval, ale my ho nechtěli pustit. Když už to trvalo déle a on stále ramploval branou a házel kaménky, vzal jsem prut a skrze lišetky po něm švihl. Jindra se chytil za oko a řval na celou ulici, že jsem mu oko vyrázil. Vyběhla jeho matka, podívala se mu do obličeje a běžela s křikem k nám žalovat tatínkovi. Když jsme s Růženou viděli, co se děje, rozhodli jsme se, že utečeme. Sestřenice navrhla, že bude nejlépe, když se schováme u její babičky na Bílku. Vzali jsme do zaječích. Již jsme byli u silnice, když jsem se ohlédl a spatřil tatínka jak za námi žene s páskem v ruce. Říkám Růži: "Když budeme utíkat po silnici tatínek nás chytí a zřeže. Pojď, ztratíme se mu mezi baráky." Utíkáme ulicí kolem Pěchových, ale otec nám nadběhl od rybnička, mě chytil a řezal až domů. Bylo po dalším nářezu, těch jsem dostal nečítaně, když z venku přijde maminka do světnice a povídá: "Jindra běhá po ulici a volal na mě, že mu nic není."

Na Jindru jsem měl vůbec smůlu. To mě bylo asi třináct. Hráli jsme na hřišti házenou. Oba jsme najednou chytili míč. Já jsem se míče zmocnil a odhodil pryč. Jindra, který hned hořel hněvem, mě kopl obutou nohou do holení kosti. Bolestí jsem sykl a dal mu ránu pěstí do brady. Rozpoutala se veliká pranice. Jindra při zápase byl nezmar. Kopal, tloukl pěstmi. Z mých bosých nohou tekla krev, ale já rány Jindrovi vracel. Bili jsme se, Jindra stále útočil a já na něho křičel "nech toho", ale on stále kolem sebe mlátil. Již jsem nevěděl jak se ho zbavit, znal jsem již tenkrát citlivá místa na těle. Praštil jsem Jindru pruce pěstí do důlku pod hrudníkem. Rána asi byla silná, Jindřich se svalil na trávník a svíjel se bolestí. Za chvíli se zvedl a držíc se za břicho, vlekly se domů. Věděl jsem, že to nebyla nebezpečná rána, ale netrvalo dlouho, od Lípu vyběhla Jindry matka a volala, že jsem hechovi přerazil žebro, že běží pro doktora. Nebylo z toho zase nic. Za půl hodiny Jindra o ničem nevěděl. Ale kluci se mu ještě dlouho smáli, že má v bříše kosti.

Máj bratr Vítek však byl nevinně potrestán od otce za to, že nešel domů říci, že se na hřišti pera.

Ještě jednu rvačku jsem měl s Jindrou. To jsem byl již sedmnáctiletý výrostek.

V zimě jsme sáňkovali od konsumu. Táhneme sánky od Ležákových do kopečka, přicházíme k závorám, které právě padají dolů. Měl jet vlak. Jindra povídá: "Pojď, zahřejeme se!" a začal mě boxovat. Boxujeme se lehce do prsou. Nějak se mi svezla ruka a já se mu dotkl brady. Jindřich se rozrušil a dal mi takovou ránu pěstí do obličeje, že mi tvář ihned napuchla. Sám jsem se nikdy nezačal bit, ale jestli mě někdo uhodil, bojoval jsem jako lev. Vrátil jsem Jindrovi ránu a hněd mě monekl pod okem. Podle očitých svědků a hlavně kibice Standy Kafky, trval náš boj snad půl hodiny. Kolikrát Jindra ležel na zemi ve sněhu sražen mou pěstí, tolikrát se znova zvedl a zuříce vztekem se mě snažil rozbít obličeji. Ten však jsem si uměl chránit. Měl jsem za sebou tvrdou školu boxu Franty Starého, s kterým jsem mockráté zápasil a dostal od něho ran, nežli jsem se dokázal bránit a útočit. Jindra rozhněvaný, sotva se mi trefil do prsou, šel po každé ráně do sněhu. Již jsem byl unavený, Jindru jsem složil na lopatky a klečím mu koleny na rukách. Ten však nohama mraká a plije mi do tváře. Za každé plivnutí mu dávám políček a již ho prosím "Jindro, vzdej se, nebo tě utluču". Vzdal se teprve když už nemohl vysílením vstát se země. Nevím, kdo mu pomohl, sám jsem byl vyčerpán a když zápas skončil, ohlédu se a vidím jedním okem, druhé bylo zateklé, že se kolem nás seběhla všechna sobíňovská mládež. Standovi září oči, že já, jeho kamarád, boj vyhrál. Třu se sněhem a potácím se domů jako opily.

Ráno chrnují límeč u zimáku a jdu ke Kafkům, kde se Jindra učil. Je právě ve strojovně sám, ostatní učňové jsou vedle v dílně. Vidíme se na světle, moje pravá tvář je oteklá, jako když bolí zuby a Jindřich má kolem oka krásný modrý kruh. Napřahuje ruku a říká: "Co jsme si, to jsme si." Tisknu mu pravici a je po nepřáteleství. Jdeme spolu do dílny, kde Franta, Jirka, Standa a ostatní pracovníci spustí hrozitánský smích a řev. Jirka Fekornů se ukládá a vítá dva největší ryváče ze Sobíňova.

Bratříčkové, již se stmívá, nebudeeme petrolejovou lampu rozžehnat, uděláme si černou hodinku, tak jak bývalo za mého mládí a nežli se rozejdem k večeři a na kufře, povím vám dvě historky, které nám doma vyprávěl tatínek. Budou o drátenících. Vy ani nevete, kdo to byli drátenici, musíme vám předem o nich něco říci.

Byli to lidé, kteří přicházeli ze Slovenska a žili se tím, že spravovali hrnce a jiné nádoby potřebné k hospodaření. Popraskané hliněné hrnce umě stahovali dráty, plechové hrnčeky zaletovávali a dávali na ně záplaty. Chodili od chalupy k chalupě a volali: "Drátovat, misky, rendlíčky, hrnce, džbány, hrníčky, dejte spravevat." Každý měl jiné volání. Hospodyně praskly nebo dřevový hrnec nevýhazovala, ale dala ho dráteníkovi, který usedl na dvoře a dal se do práce. Když spravil, dostal zaplaceno a šel o číslo dále. Jednoho léta přišli do Sobíňova dva mladí dráteníci. Pracovali poctivě celý den a byla již tma, když skončili dílo. Hlad neměli, najist dostali od lidí. Jeden, Vasil se jmenoval, si rád přikoupil něco dobrého na zub. Šel ke Švandům, kde měli krám a hospodu a prodávali po celý den. Měli právě čerstvé slančeky. Vasil si jednoho kupil a vyšel s ním na ulici. Chce se do ryby zakousnout, ale ta mu vyjela z rukou. Tehdy ještě nebyla elektřina. Svítilo se petrolejkou a ulice tonuly ve tmě. Vasil šmátrá kolem sebe, hledá slanček a v tom něco drapne. Zmáčkne to a ono to začne kvákat. Milý Vasil v domnění, že našel rybu, volá hlasitě: "Krič a nebo hekrič, když som si ťa kúpil, tak ťa taky schrupám" a s chutí se zakousl na místo slančeka do žáby.

Druhý den si Vasil kupil hrozinky. Bere jednu po druhé z kornoutu a dává si je do úst. Jazykem se olizuje jak jsou dobré a jde ke svému kamarádovi Jurajovi, který ještě u Hošků dodělává jakousi práci. I když by hrozinky nejraději snědl sám, přece jich několik sype Jurajovi na dlaň. Juraj, který neutratí korunu zbytečně a je až velký škrblík, dostane na hrozinky velkou chuť. Rychle dotáhne poslední drát na prasklém džbánu a běží ke Švandům. Zapomněl se však Vasila zeptat, co to vlastně bylo a jak se jmenovalo.

Zvonek na dveřích u krámu zadrnčí a Švanda se ho ptá: "Tak, jaké máš přání?" Juraj však neví, tedy popisuje: "Je to maličkaté, drobňoučké a cvrklooučké."

Švanda je šibal, naváží dráteníkovi kulaté bobulky pepře, Juraj se už nemůže dočkat, plní a rychle pospíchá z krámu ven. Pod kaštanem rozbaluje kornout a sype si plnou pusu. Jak pepř kušgal, jazyk mu začal pálit a celá pusa mu hoří. Juraj křičí jako divy: "Brátko, utíkej, papula mi horá!"

Tak chlapci skončil jsem. Dobrou noc!

DO STARORANECKÝCH LESŮ

Po velikonoční výpravě na Podmoklany, Branžov, kde jsme si prohlédli chátrající mlýny, Vaničkův u Podmoklan a "Na hrázi" na říčce Crhovce, třináctého dubna špacírujeme do staroraneckých lesů. Jdeme po hrázi ke Hlině.

Čtrnácti nejčilejším z oddílu ukazují místa, kde se rozlévaly vody rybníku Huťského a Špitlavského. Před Hlinou napravo v bažinách vypuštěného rybníka se v roce 1866 utopil pruský vojín i s koněm. Okrajový domek majitele Kubáta je jediný v obci, který je ještě dřevěný. Když na Hlině byla cihelna, býval v tomto domku výčep. Od osady Hliny vyhlašuji soutěž postřelu. Kdo první uvidí koroptev, bažanta, vránu, skřivana, zajice, srnu, dravého ptáka, dostane určitý počet bodů. Přesvědčivě vyhrává Rys-Mirek Koutník. Vzdálenosti na kroky zase nejlépe odhaduje bratr Marek.

Po špatně vysekávaných a vlhkých loukách se bližíme k místu, kde stávala cihelna Pújmana. Jen obytný dům zůstal, po provozovně je jen rumiště a veliká jáma po vybrané hlíně.

Přecházíme silnicí a na cestě již do staroraneckých lesů prověřujeme orientaci podle mapy a zjišťujeme světové strany podle hodinek, stromů a pařezů. Hloub do lesa nás zavádí pěkná cesta. Pod vysokými stromy, na březích příkopů fialově vyráží květy lykovce, žloutne podběl a blatouchy. Prohližíme trsy velice krásné rostliny devětsilu se silným kořenem.

Jsme v chráněné lesní rezervaci, kde se nic nesmí trhat a lámat. Po kilometru chůze odbočujeme na jinou cestu. Les zde je smutný a velice hustý. Leží tu ještě sníh. Padá na náschlad. Pojednou přicházíme z tohoto ponurého kousku lesa jako do jiného světa. Bublající potůček a kolem koberce ze stovek, tisíců bělostných bledulí. Les je řidší, nad nižšími porosty se majestátně tyčí vysoké elegantní jedle. Opatrně se nakláníme, díváme pozor, abychom nešlápli na některý něžný kvítek a díváme se po této kráse. Ani Salamoun ve své slávě nebyl tak oblečen jak tento květ, napadá mi věta z bible.

Člověk zdravý, který nejde do přírody, nemůže nikdy poznat naši krásnou zem, její spanilost a vidět poklady, které se samy nabízí. Srdce samo zpívá... a to je ta krásná země, země česká domov můj. Snad by nebylo na světě tolik špatných lidí, tolik

svévolného utrpení a bolu, kdyby rodiče vodili svoje děti do lesů a učili je milovat všechno tvorstvo a rostlinky, celou přírodu. Vždyť příroda je živitelkou, dobroditelkou a těšitelkou.

Po zamyšlení ještě se některý z nás pohledem otočí po té bělostné nádhře a po čerstvě pokácených, osekanych stromech poskakujeme k okraji lesa. Sbíráme rostí a na cestě, již v lukách, rozděláváme ohni. Musíme se zahřát, je jen 7° C a fouká severák. Pochodujeme do vesnice Slavětina. Budíme pozornost svými kroji širokými klobouky. V hospodě vypijeme každý limonádu a vracíme se ke Kominíku.

Sotva jsme vyšli nad Slavětin, přihnala se sněhová přeháňka. Za chvíli jsou chlapci, kteří nebrali moji radu vážně a šli bez pláště, mokří až na kůži.

Jdou s námi malá vlčata, která statečně cupají, až na Miloška Ondráčka, který pokulhává. Nezmar obětavě svléká bundu a zahaluje promočeného Miloška a nese ho na koni.

Vycházíme z Kominíka, sluníčko vykouklo z mraků a nám, i když jsme namočeni, je hned veseléji. Zpíváme si do kroku. Libujeme si naše klobouky a zvláště si ceníme jejich širokých střech. Na hrázi u Huti, před budovou bývalého mlýna, stojí čtrnáct promočených skautů, ale s veselou tváří.

Bratři nazdar! Zdar bratře vedoucí! Nezapomeňte, zítra je oddílová schůzka! Rozchod!

— — —

ANI ZA MILÍÓN, MAMINKO !

"Bratři, svolal jsem vás, abych vám oznámil, že příští tyden, v sobotu, vyjdeme na celodenní výpravu do Rochňovců u Libice. Vezměte sebou chlebník a věci, které jsou nutné na celodenní výlet. Také jídlo na svačinu a krajíc chleba. V poledne uvaříme polévku. Do pátku ohlaště bud mě nebo rádcům, kdo z vás půjde!

Nyní Luňák a rádcové vás rozdělí do skupin a budete hrát Kimovu hru. Já se zatím připravím, abych vám zase něco pověděl." Během svého chlapce, aby hry končili vždy včas, podle zásady v nejlepším přestan, aby jim hry, zábavy nezevšechnily.

"Chlapci, dnes se zaměřím na moje cestování a sportování v deseti letech. Před zbudováním nynějšího hřiště si hráli chlapci na obecním plácku u hasičské zbrojnice. Tady se hrávala i kopaná. Místo to bylo malé a k tomu ještě překážely tři nebo čtyři zakralé javůrky, které nemohly ani vyrůst. Stále po nich někdo lezl a lámal větve. Mimo kopání do míčudy bylo populární přehazování tehisového míčku přes střechu zbrojnice. Myslím, že to bylo v roce 1936-37 po dlouhém odporu nepřátele sportu, kdy se počalo se stavbou hřiště v nynějších místech, kde byly obecní pole a louky. Členové Sokola, Dělnické tělocvičné jednoty a ostatní mládež skopávali a planýrovali terén. Hřiště ne v takové velikosti jako dnes, záhy bylo hotové a my jsme se mohli bez překážky rozběhnout. Spolky se předháněly ve cvičení. Nebylo snad letního večera, aby hřiště bylo prázdné. Kopaná teprve zachycovala kořeny, začínalo se hrát s mužstvy z okolí. My kluci kopali do všeho, jen když se to koulelo, ale bosýma nohami, boty se šetřily.

Jedenkráte si nás několik postavil do brány Jirka Starý. Byl o několik roků starší. Hrával dobře levé křídlo, ale běda, když ho někdo třeba nechtíc kopl. Celý zápas hledal příležitost, aby mu ránu oplatil. Surovostí byl vyhlášeny.

Stojí nás asi pět malých chlapců v bráně a Jirka do nás pálí kopací míč z desítky. Odvážně se vrhám po míčudě, i když jeho rány jsou tvrdé a úder míčem bolí. Letí na mě zase prudká rána, chci ji srazit rukou, ale ruka nevydržela, jedna kost praskla, vymknula se v kloubu a dlaň se mi stočila. Kůže je napnutá k prasknutí a ta ohromná bolest!

Vedle hřiště bydlel Starý-Petrů, prý byl na vojně zdravotníkem. Volají ho, ohmatává mi ruku a říká: "Ta je zlomená, s tím nechci nic mít, musíš k doktorovi!"

Do rána jsem bolestí nespal, maminka mě ruku obkládala studenými hadry a ráno tatínek zjednal Kostkana z Markvatic, vlaků jezdilo málo, byla první mobilisace, a on nás dovezl autem k doktorovi do Chotěboře.

Za odvoz autem do Chotěboře, ažpátky jsme jeli vlakem, musela sestra Lída a bráther Pepík tři dny u Kostkanu sbírat brambory. Doktor Širl, kam jsme patřili pokladnou, měl dovolenou a zastupoval ho jakýsi ranhojič z Podkarpatské Rusi. Ten zlomenou ruku pomačkal, dal mi ji do prkénka, omotal fáčem a poslal nás domů.

Ruka však bolela a já jsem již nemohl vydržet. Asi za týden znovu mě tatínek vezl do Chotěboře. To již ordinoval pan doktor Širl a ten, když viděl jakou mám hroznou zlomeninu, spráskl ruce, zanadával na svého zástupce a hned nás poslal do Brodu.

V nemocnici mě dali na pokoj mezi samé starší muže. Na dětském nebylo místo. Druhý den mi poručili nic nejíst a připravit se na operaci. Kost v ruce je špatně srovnána a již srůstá, musí se znova lámat, řekl primář tatínkovi při první prohlídce. Čekám celý den, kdy přijde sestra. Utekly den, já hladový, nikdo nepřichází. Navečer sestra hlásí, že jim na mě nezbýl čas a že se mohu najist.

Až další den mě vedou na operační sál. Musel jsem se svléci do nahá, lehnout na stůl. Celého mě zabalili bílým prostěradlem a na obličeji dali roučku. Vůbec jsem se nebál. Cítím, jak mě cosi teče na tvář, kdosi praví "počítej". Když docházím ke dvacátii, to již cítím jak se propadám do říše snů.

Probudil jsem se na pokoji, ruku mám až po rameno v sádře. Čtyři týdny jsem strávil v nemocnici.

Na náš pokoj přivezli Vasila, Slováka, který se učil klempířem a spadl se střechy a natrhla se mu slezina. Za pár dní jsme byli kamarádi a běhali spolu po parku kolem nemocničních budov. Tajně kouřil, vždy někde za keřem a jednou mi také podal zapálenou cigaretu, abych si zatáhl. Kouřem jsem se zalkl a musel jsem plivat jak to bylo odporné. Od té doby jsem nezval cigaretu do úst. Mimo běhání po parku jsem chodil pacientům do kiosku, který byl přes ulici, pro nákupy, kterými si přilepšovali. Byl to salám, housky, čokoláda, cukroví, cigarety a podobně. Dostával jsem od cesty a všichni mě měli rádi.

Doktoři však měli se mnou trampoty, při málokteré vizitě jsem byl na pokoji. Jak jsem se zmínil byla první mobilisace, sedával jsem na sloupečku plotu a pozoroval přistávající a vzletající letadla na brodském letišti.

Dobře pamatuji na několik pacientů, kteří leželi se mnou na pokoji. Byl to Sobiňovák František Pech, který přišel k úrazu, zlomení nohy, při opravě Kameňáku u Chotěboře, vedle mého lůžka ležel starší kameník ze Zádaru, který měl obě nohy přeraženy velkým kamenem, který na něj v lomu spadl. Nohy měl zavěšeny na kladce. O tomto muži se ještě zmíním.

Ošklivý pohled, na který se nezapomíná, pro mě byl, když přivezli mladíka Koloucha z Bílku, s uříznutou rukou až k rameni. Strčil si ji do mlátičky. Povídali o něm, že prý je surovec, že umlátil koně, při vytahování klád v lese.

Dodnes vidím zohyzděnou tvář asi třicetiletého muže, kterému ji kdosi při rvačce rozbil hroznou, nebezpečnou, zakázanou zbraní – boxerem. Až později jsem tuto zbraň uviděl v arsenálu odhozených zbraní německými vojáky. Boxer jsou čtyři prsteny spojené dohromady, z tvrdého kovu, které se navléknou na prsty a při zaťaté pěsti se používají. Ještě horší je boxer, který má na každém prstenu hrot. Česky by se tato zbraň dala nazvat nápěstník, kloubník, zbraň zabiják. Tvář tomuto muži stále hnislala, rána se nehojila. Tenkrát nebyl ještě penicilin ani streptomycin.

Sestry mě měly také rády. Pacientům, kteří nemohli chodit, jsem vynáčel misy a bažanty, bez kterých se žádná nemocnice neobejde.

Jednou jsem nevědomky sestrám z kuchyňky sebral čaj, který měly připravený do jiného oddělení a donesl ho do naší světnice. Sháněly ho, ale já se nepřiznal. Byl již vypity.

Na pokoji taky ležel pán, který měl pokryvačský závod. Musel být na tehdejší dobu bohatý. Jeho paní za ním na návštěvu přijížděla autem. Ten si mě tak oblíbil, že chtěl, abych opustil sourozence, maminku a tatínka a chtěl mě adoptovat. Sliboval, že se budu mít dobře, že mě dá studovat. Vyprávěl co všechno má, ale že děti nemají, jak by mě měli rádi.

Měl jsem jít domů. Maminka přijela poslední neděli za mnou. Chtěla, aby mě pustili. Bylo jí řečeno, že se neuřaduje, že mě propustí až v pondělí.

Mistr pokrývač naposled přesvědčoval maminku, aby mě dala. Ta při rozmluvě se obrátila na mě a pravila: "Karle, rozhodni se sám, jestli chceš jít s pámem" a její oči byly zvědavé, co odpovím. Věděl jsem, že mě maminka zkouší, že by mě nedala i kdyby nás bylo deset. Hlasem plného odhodlání jsem vykřikl: "Ani za milion, maminko!" Dohodl jsem se s maminkou, že přijedu sám domů, že nemusí pro mě nikdy na druhý den jezdit.

V pondělí ráno jsem byl propuštěn s dědou kameníkem, který již měl nohy v pořádku. Šli jsme spolu na nádraží, on si kupil jízdenku do Žďáru a já do Sobíňova. Povídám mu, že pojedu s ním, že Žďár není od nás daleko, že tam chodí lidé na pouť. Děda, říkal mu tak na oddělení, asi se také nevyznal ve vlacích, kam který jede, mě tedy vzal sebou a jeli jsme. Přišel průvodčí, jízdenku proskřípl, nic neříkal, jel jsem dál. Měl jsem však spočítány stanice. Věděl jsem, že čtvrtá má být Sobíňov. Tehdy ještě nebyla zastávka na Bílku. Když po čtvrté vlak zastavil a já na tabuli četl Přibyslav, povídám dědovi: "Já jedu asi špatně, měl být Sobíňov a názvy stanic jsou také jiné." Zavolal průvodčího, ten se mi znova podíval na lístek a poněvadž vlak z Přibyslavi již vyjízděl, říká: "Jedeš špatně, na příští stanici vystoupíš!"

Byl to Ronov nad Sázavou. Průvodčí to ohlásil přednostevi, ten mě zavedl do malinké kuchyňky, kde mě jeho manželka uvařila kávu a usmažila vajíčka. Potom mě odvedli do čekárny, v které bylo ubytováno vojsko. Ujmul se mě laskavý důstojník, který mi ukázal lůžko, kde budu spát. Spal jsem, já jako desetiletý chlapec, prvně mezi vojáky a s tím se nemohl žádný kluk ve vsi pochlubit.

Byla ještě tma, když mě velitel vojáků budil. Vzal mě za ruku, kupil jízdenku a vedl k vlaku. Do kapsy mi dal hašlerky a několikrát opakoval: "Á, přijedeš do Brodu, ptej se na vlak do Chotěboře!" Poděkoval jsem mu a z okénka na něho zamával.

V době mobilisace jezdily vlaky všelijak, vojenské měly přednost. Chodím v Brodě po nádraží, hledám, koho bych se zeptal na správný vlak. V tom slyším, jak jedna paní se ptá železničáře, na vlak na Chotěboř. Již jsem tu paní nepustil. Chodil jsem za ní jako pejsek. Kam šla ona, šel jsem i já. Když nastoupila do vozu já za ní. Přišel průvodčí. Znovu se ho ptám, jestli dobré jedu d' Sobíňova. "Jedeš hochu, ale u vás vlak nestaví, je to

spěšný, spojený s vojenským, musí vystoupit v Chotěboři nebo ve Ždírci" odpovídá průvodčí. "Ze Ždírce to mám blíž, pojedu až tam" já na to.

Od Ždírce jsem to znal. Mažu si to po silnici a vidím na poli v Zádu naše. Děvčata tahají rědlo a vyorávají brambory. Rádila slintavka a kulhavka a všechny krávy byly nemocné touto nemocí. Tedy lidé se museli sami zapřahat. Volám, mávám na ně od silnice, vždyť jsem je měsíc neviděl. Jezdila za mnou jen maminka a jízdné stálo přes šest korun a to byly tehdy koruny.

Poněvadž jsem jedl posledně večer, neběžel jsem za nimi na pole, ale pospíchal domů. U Zemecké cesty na kůle byla přibita tabule "Kočujícím společnostem táboreni přísně zakázáno!" Na ni jsem také vyzkoušel, zda-li mohu rukou házet kamení.

Přijdu domů, bylo již před poledнем, barák otevřen, nikdo v něm. Šel jsem na zahrádku, kde na vysoké hrušní zrály Václavky. Vylezl jsem až nahoru, dole byly otrhány, a vycpal si jimi kožili. Když skáči z hrušky, z poslední větve, pod stromem babička Anna mě chytá do náruče a může mě rozmačkat i s hruškami, jak mě objímá a líbe.

Nemohu vynechat tuto ženu, která vychovala deset dětí, abych se o ní nezmínil. Babička Anna, tatínka matka, byla malá, zavalitá žena, v jídle nevybírává, přísná, ráda nám dětem poroučela. Mnoho-krát jsem dostal řezu od otce za to, že jsem ji neposlechl a řekl jí, že nám nemá co poroučet, že posloucháme jen maminku s tatínkem. Znala spoustu léčivých bylin. Měla jich vždy nasušených hromádky na sýpce. Každému je doporučovala, ale sama si je vařila málokdy. Její děti si jí velmi vážily, navštěvovaly a přinášely různé dobriny na přilepšenou. Občas jsme od ní dostali bonbon nebo kousek dobré buchty. Měla na tyto věci speciální stůl, který měl místo šuflete prostor s otvíracími dvířky. Nahoře dvířek byla západka a otevřená dvířka zůstala viset na dvou táhlech a utvořila se polička. Její světnička byla malá, vešly se tam dvě postele, stůl, skříň a kamínka. Na jedné posteli, nežli jsem šel na vojnu jsem spával. Od mládí jsem měl rád knihy a byl jsem od babičky kárán za dlouhé čtení do noci. Měla zvyk, že nežli usnula, otevřala a zavírala dvířka u stolu kolikrát za večer a táhla dvířek nepříjemně vrzala a to mě při čtení rušilo.

Někdy si obula boty "z toulavého telete" a jela za některým synem nebo dcerou. Říkal tatínek, že babička jede vyhlédnout. Hubovala nás, když byla doma, jaké jsme zlobivé děti a když přijela, třeba z Krucemburku, kde měli jen dvě holky, nemohla si nás vynachválit. Její syn Karel byl v Olomouci soudním úředníkem. Na tom si velmi zakládala. I tam babička odjížděla.

Jedno léta zase jela do Olomouce. S bratrem Vítkem jsme se s ní dohodli, že nežli přijede, rozřežeme ji a rozštipejme dva metry dříví a za to od ni dostaneme každý pět korun. Úkol jsme spljili. Ruce jsme měli plné mozolů a když přijela, hned jsme ji vedli k hromadě rozdělaného dřeva. Však špatně jsme dopadli. Babička nám každému dala jen dvě koruny, protože jsme z metrových kulénů nařezali čtyři špalíky namísto pěti, jak si přála. Měla totiž malá kamínka a větší štěpinky se do nich špatně dávaly.

Doposledka byla čilá a ještě odpoledne, v den, kdy zemřela, byla na návštěvě u své dcery Mařky Procházkové. Po večeři se babičce udělalo špatně od srdce a před půlnocí zesnula v Pánu v březnu 1952 ve věku 86 let.

Dnes bylo moje vyprávění delší. Příště bych vám něco pověděl o mých školních letech.

Ještě jednou připomínám, dobré se připravte na putování do Rochňovců. Na ukončení naší schůzky zazpíváme junáckou hymnu: Junáci vzhůru volá den ...

- - -

POD STALETÝMI DUBY

Celý týden jsme čekali jaké bude v sobotu počasí. Každý den byly sněhové přeháňky, ale v sobotu se k naší veliké radosti udělalo hezky. Obloha byla bez mráčků, teprve odpoledne se počaly tvořit mraky. Devítka vlak nás jedenáct dováží do Chotěboře. Postranními ulicemi procházíme městem a posilnici pochodu jeme směrem na Libici. Silnice se točí z kopce, kolem ní staleté duby roztahuji do široka svoje větve. Vzhliží zvysoka tiše, zadumaně na naši skautskou družinu, která vyšla do jarní přírody. Zastavujeme se v druhé zatáčce, kde obrovský dub na nás zírá otevřenou dutinou.

Kolik staletí tady roste tento stepilý velikán? Kolik pevníků přešlo kolem něho? Kdo z nich odpočíval pod jeho rozložitou korunou? Možná že i Žižkovo vojsko, pod vedením hejtmana Hromádky, které dobylo Chotěboř a potom nešťastně skončilo, když se lstitivě nechalo vylákat z města.

Jistě kolem tohoto dubu a dalších, které jsou rozesety níže u silnice, v lukách a po lese Liboháji, přešlo kus historie. Dub mlčí i když šest bratříčků ho objímá a nic neříká o nevítaných hostech v naší zemi, kteří kolem něho zdvihali prach a silnice duněla pod nesčetnými kopyty koní a povezů Švédů, Prušáků a pod tanky Hitlerových armád.

Snad v létě tento mohutný svědek minulosti by nám zašeptal svými listy o pomíjejícnosti slávy a marnosti snažení dobyvatel. Naši pouť bychom mohli nazvat od dubu k dubu.

U druhého u kterého se zastavujeme, na nás smutně hledí svým zčernalým otvorem. Nějaká zlá ruka v jeho vykotlané dutině udělala oheň. Strom vyhořel až ke spodním větvím. Jen slabá slupka těla drží celou korunu, ale nám se zdá, že při prvním závanu větru se musí tento obr zhroubit. Skoro celá parta se vešla dovnitř.

Procházíme kolem myslivny a vnořujeme se do lesa, který je nazýván Liboháj. Jen úzká pěšina nás vede tímto libým hájem a stále nás doprovází silné duby.

Zanedlouho jsme u cíle, na Rochňovci.

Býval to pěkný zámeček s krásným parkem, s různými okrasnými keři a stromovím. Ještě v roce 1935 v turistickém průvodci pro Chotěboři a okolí se mluví o koupališti pro děti i dospělé a

nabízí se projíždka čluny po řece Doubravce. I o občerstvení a ubytování v devíti pokojích bylo postaráno.

Dnes je zde pusto a park je zničený dlouholetým působením stovek slepic. V tomto nádherném místě byla do nedávna drůbežárna. Nedá se tento čin jinak nazvat než-li vandalismem. Každý kdo jen trochu má rád přírodu, by tomu nesvolil, aby hejna slepic ničila, podhrabávala krásné tisy, chvojky, rugezy, oleandry a desítky jiných vzácných dřevin.

Přecházíme po lávce ze dvou položených olší přes řeku. Utábořujeme se na pravém břehu Doubravky. Budeme si poprvé vařit polévku v přírodě. Dříví je dosti daleko, ale pod olšemi se válí suché větve. Luňák se Silákiem připravuje ohniště a ostatní sbírají dříví. Oheň se rozhořel přestože je olšové dřevo navlhčené. V kotlíku brzy vře voda a do ni sypeme zavářku s nudlemi a masem. Přidáváme na drobno krájenou sekanou.

Riká se, hlad je nejlepší kuchař, ale naše polévka je opravdu výborná. Malý Milošek si chválí: "To je polivčička, takovou neuváří ani maminka!" V kotlíku nezbyla ani kapka.

Dobře jsme se najedli, po obědě trochu zábavy. Bratři zachytávají starý klobouk na hole. Radostně dovádějí a já musím dělat kolotoč. Silnou hůl mám přes ramena, na každém konci visí dva menší bratříčci a já se s nimi otáčím. Výskání, smích skautů se rozléhá a do toho stejnoměrně bublá naše řeka.

Čas běží a Sobíňov je daleko. Upravujeme místo našeho táboření do původního stavu a vracíme se k Chotěboři. Rádcové po mému boku, v těsné blízkosti ostatní bratří.

Bratři, dnešního dne jste se naučili rozdělávat oheň v přírodě, uvařit polévku a viděli jste jak má vypadat místo táborečků skautů po jejich odchodu. Spatřili jste mnoho neznámých a vzácných stromů a keřů. Mocné duby, které nás sledovaly po cestě od Chotěboře domnívám se, že jsou pozůstatkem pralesa, který se rozkládal na pomezí Čech a Moravy. Aby nám cesta lépe ubíhala, připravil jsem pokračování kroniky "Domov můj".

Město Chotěboř přes které půjdeme mi připomíná měšťanskou školu. Nežli se však rozhověřím o této škole, vrátím se ve vzpomínkách na obecnou do Sopot.

V roce 1934, kdy mě bylo šest let začal jsem chodit do staré školní budovy, která na tom místě stojí již od druhé poloviny 18. století. Původně tento dům byl postaven pro poutníky, kteří v hojném počtu do Sopot putovali.

Rád vzpomínám na učitele Krauskopfa, který s námi dětmi nazvíčoval divadelní představení a různé besídky. Hrál jsem v jednom divadelním kuse "O zakleté princezně" dráteníka. Ještě dnes umím písničku, kterou jsme čtyři dráteníci zpívali, když jsme šli do světa za prací. Sestra Marie vystupovala jako čarodějnici a žákyně Hoffmanová hrála princeznu.

Jiný učitel Ježek mi též utkvěl v paměti. Ten využíval každé volné chvíle, každé přestávky k tomu, aby ze skříně vytáhl housličky a učil nás národní písničky. Nemusel se každý zúčastnit, bylo to dobrovolné, ale já jsem byl vždy přítomen. Naučil nás mnoho krásných písniček. Třetí učitel z obecné školy Opat, ten snad velkou část svého platu utratil pro nás děti. Chodil s námi do přírody. Nakoupil salám, chleba, limonády a rozdělával ohň a my si salám opékaly. Uzenina pro děti z chudých rodin v té době byla vzácností. Chodil s námi do studeneckého a sopatského lesa, na Sokolohrady. Jezdil s námi na filmy do Chotěboře. Mě, že nás bylo doma šest dětí, po každé prepašoval bez vstupenky.

Po příchodu do třídy jsme museli zdravit "Zdar práci". Byl ohromný Sokol. Dal Standovi Kafkovi trojku z mravů za to, že ho chytí jak psal křídou na prkenný plot - Sokolové jsou velové. Standy táta byl sociální demokrat a proto Standa nadřízoval jednotářům /Dělnická tělocvičná jednota/.

Začátkem války, někteří ze třídy jsme začali jezdit vlakem do Chotěboře. Kdo měl na vysvědčení jednu čtyřku nemusel. Byli někteří žáci, že žádali učitele, aby tuto známku dostali z některého předmětu, aby měšťanku nemuseli navštěvovat. Vlasta Fialová byla nejlepší žákyně, vždy měla samé jedničky a na popud svého otce, učitele přesvědčila, že ji dal na výroční zprávu jednu čtyřku.

Dlouhé čekání na vlak, ráno jsme museli brzy, nás kluky nějak nezatěžovalo. Pořídili jsme si baterky a předháněli se kdo má větší šajn, i když na baterii se muselo stát ve frontě. Kupovali jsme si papírníka Mladého hlasatele, kde vycházel na pokračování o Rychlých šípech. Těžirodokapasy byly naší četbou, kterou jsme louskali i při vyučování. Nejvíce jsme si mohli dovolit číst tajně při češtině, kdy nás měla učitelka Ningrová. Byla to hezoučká blondýnka, nosila krátké sukně a sedávala ponejvíce na první lavici. Nikdy nešla mezi zadní lavice.

Na měšťanské škole bylo již více učitelů. Náš třídní byl Miloš Vltavský, němčinář. Ten do nás musel hustit dlouhé články

o Hitlerovi, o německé mládeži a nacistické hymny, ty jsme museli umět zpívat německy. Největší legrace byla se železným črotom. Když byl povinný den, kdy každý žák musel něco přinést, sbírali jsme, když jsme šli od vlaku ve Strojovce staré hrnce, plechovky a ty jsme přinášeli do školy.

Učitel Procházka, který nás učil zeměpis, a fysiku a chemii uměl poutavě vyprávět o dalekých zemích, které jako student procestoval. Měl jen tu chybu, říkal se o něm, že byl kdysi boxerem, že žáky mlátil a někdy až surově. Tondu Lacmana, který se mu postavil na odpor, vyhodil z třetí třídy měšťanky do páté obecné. Také jsem jednou od něho dostal nevinně pod zuby. Procházka měl za ženu Židovku, kterou mu odvlékli Němci do koncentráku, kde zahynula, snad proto byl někdy tak zly.

Poslední rok nás parta kluků jezdila do školy na kolách. Poněvadž stará budova měšťanky u náměstí byla jen pro chlapce, táhlo nás to k dívčí škole o dvouhodinových poledních přestávkách, které byly v pondělí a v pátek. Krouhali jsme na kolách zatačky, abychom se před dívkami vytáhli. Jedenkrát jsem se ošklivě vymet před desítkami dívčích hlaviček, které vyhlížely z oken. Vícekrát jsem tam s chlapci nejel.

Mým nejlepším kamarádem na měšťance byl Boťek Chyba ze Studence. Byl to takový drobný chlapce, dobré se učil a že jsem byl silný, tak se ve mně vzhlížel. Jednou jsem mu nechtíc výrazil dech až se zhroutil na podlaze v čekárně. Musel jsem ho naklepávat, aby se vzpamatoval. Po vyjítí školy odešel s rodinou kamsi ku Praze a až v roce 1949 jsem se s ním zase po letech setkal na čáslavském letišti, když přistál s lehkým sportovním letadlem. Nechtěl jsem tomu uvěřit, že ten bázlivý, slabý chlapec Boťka se stal letcem. Přiznal se mi, že je učitelem sportovního létání a učí i svazarmovce z Čáslavi. Od té doby jsem Boťka Chybou nespatřil. Až 5. února 1964 mě upoutala v novinách krátká zpráva: Pilot aerotaxi ČSA B. Chyba zahynul při výkonu služby, když se vracel z Brna do Prahy, kam odvážel den před tím šestnáctiletou dívku z plzeňské nemocnice.

Tak jsme chlapci na nádraží, tedy končím své vzpomínky na školu.

CO JEDNOMU NEMOŽNO, VŠEM DOHROMADY SNADNO !

Chlapci junáckého oddílu v Sobíňově jdou již rok po junácké stezce. Při výpravách, výletech, různých hrách nezapomínají na vytčený úkol postavení chaty.

17. května 1969 bratr Tarzan s Černým Billem zahajují práci na stavbě, aby překvapili oddíl.

V kronice na straně 54 čteme tento záznam:

Činnost oddílu. Stavíme chatu a to je náš prveňadý úkol. Každou sobotu se starší bratři s br. vedoucím zúčastňují prací na stavbě. V této době 13. července 1969 máme již postaveny panely a krov. Nyní potřebujeme pokrývat střechu vlnitým eternitem. Odpracovali jsme již na 500 hodin. Potřebujeme cement, který však není možno sehnat. Celé prázdniny se pracuje na staveniště u hradu. Pomáhají i starší junáci z poválečného oddílu. Je vyhlášena soutěž, kdo odpracuje nejvíce hodin. Bratři Silák a Nebojsa jsou mezi prvními pracovníky. Čiperka, Milošek, Milan, Jára i ostatní se tuží. Je radost na ně se dívat. Cihly, kámen, prkna berou do svých dětských rukou a pracují ze všech sil. Občas si některý přirazí prst, škrábne se, ale při ošetření ani nemukne.

Nelze však jen stále pracovat, musí být také trochu rekreace. V pátek 1. srpna jedenáct skautů cyklistů vyjíždí na dvoudenní výpravu Rochňovec - Modletín.

Prvním naším zastavením je prastarý městys Libice. Na náměstí v prodejně kupujeme mléko, abychom se občerstvili a potom jedeme až k Rochňovci, který jsme navštívili na jaře.

Stavíme stany nedaleko tábora žďárských junáků a skautek. Jsou to vlastně dva tábory blízko sebe pro chlapce a dívky. Pozvali nás na táborák, který zapálí na rozloučenou. Dnešním dnem končí čtrnáctidenní táboření.

V dobré pohodě při různých scénkách a zpěvu trávíme u nich krásný večer. Byla krásná, měsíční, trochu chladná noc. Není se také čemu divit, je již po svaté Anně a to již jsou noci studené.

Ráno 2. srpna budíček v šest hodin. Snídaně nudlová polévka s masem, chléb a čaj z máty peprné.

Po snídani se loučíme v táboře žďárských a v půl osmé vyjíždíme směrem na Hranice. Za Hranicemi nám nastává velké stoupání do Železných hor.

Chvíli kola tlačíme a ti co mají přehazovačky, v mírnějším kopci šlapou do pedálů. Počasí je nádherné, tak jako ta krajina, kterou vidíme do daleka.

Před Modletínem je malá vesnička Hoštětinky. Od ní pár druhého kilometru, na Stříbrné zátoce je zbudován tábor skautek z Chotěboře. Vstupujeme do vzorného tábora. Čistota, pořádek až úzkostlivý. Kola necháváme na břehu u lesa. Sestry Včelová, Šekerová nás vítají. Ve chvíli před náskladou namazané krajice chleba se sádlem a rajčata. Pěkně se sedí pod stinnou střechou táborové kuchyně. Nechceme však zdržovat a cesta ještě daleká. Děkujeme milým sestřičkám a pokračujeme na Modletín. Odtud si skracujeme cestu lesem do Chloumku. Dále po silnici k Slavíkovu. Ve Slavíkově odbočujeme na Štíkov, ale špatnou cestou a místo do Štíkova, kde je velmi stará lípa se dostáváme nad Podmoklany. Nebudeme se však vracet. Pouštíme se s prudké stráně, jedeme kolem napоловic spadlého mlýna "na hrázi" u kterého jsme byli při jednom jarním výletu, až na Křivý rozbitou, hrbelatou cestou, a na státní silnici od Bílku. Tam odtud jsme za necelou čtvrt hodiny u autobusové zastávky v naší rodné vísce a rozjíždíme se k domovům.

- - -

SILNICE BÍLÁ PŘEDE MNOU...

Uplynul týden od naší pouti po Železnych horách. Je zase pátek. Ráno hezky, ale odpoledne začalo pršet! Kolem třetí přestalo. Po obloze se honí mraky, ale doufáme, že se počasí umoudří. Vyjíždíme na Borovou. Tarzan, Bill, Číperka, Milan, Nezmar, mladší Tarzan, Silák, Kondor, Slávek a Zdeněk. Za hodinu zastavujeme u pomníku Karla Havlíčka, na náměstí v Borové. Malý skautík a skautka z místního oddílu nás čekají. Ohlásili jsme napřed, že budeme u Borové stanovat. Vedou nás k domu vedoucího bratra Ježka. Zde nás čekají další Borováci, s kterými si jdeme prohlédnout muzeum slavného novináře Karla Havlíčka, zdejšího rodáka. Po návštěvě Havlíčkova rodného domu se drápeme na kopec, s kterého vzhledí zvysoka kostelík, který po různých úpravách zdě stojí od roku 1180.

Je od něho vidět daleko. Tam v dálí v mlze rozeznáváme hrad Lipnici. Pod námi domky městečka Borové se zdají jako přilepeny na stréních. Pruhы družstevních polí a luk střídají barvu podle vysázených plodin. Na druhé straně kostelíka desítky křížů a pomníčku na hřbitově, kde tiše odpočívají osadníci. Před vchodem do kostela pomníček nad hrobem českého buditele pátera Thunna. V tarase zazděná kamenná křtitelnice.

Sbíháme s prudkého kopce a u domu bratra Ježka nakládáme táborské potřeby a pochodujeme asi dva kilometry za Borovou, kde u lesa stavíme pět stanů. Pomáhají nám berovští, kteří slibují, že večer nás přijde navštívit celý oddíl.

Uvarili jsme čaj z řepičku a k tomu snědl každý co měl z domu. Nanešli jsme dříví a připravili sezení z klad okolo ohniště. Po večeři jsme usedli kolem ohně a netrpělivě vyhliželi bratry a sestry z Borové. Bylo již několik minut po dvacáté, když z padající a houstnoucí tmy se vynořovaly postavy třiceti junáků. Po krátké promluvě vedoucích Tarzana a bratra Ježka se rozproudila družná zábava. Bratr Ježek vyprávěl o zážitcích z putovního tábora po Tatrách. Scénky, písničky, veselé příběhy se střídají a je již čas jít spát. V deset se loučí oba oddíly svými pokřiky.

V sobotu ráno 9. srpna poslední hlídka Slávek a Silák uvařila moravskou polévku. Po budíčku a rozcvičce je snídaně. Rušíme tábor, kontrolujeme, jestli je všechno v pořádku a s károu naloženou slany a spacími pytlí po silnici se vracíme k Borové.

Všechnu výzbroj, mimo chlebníků, necháváme v městečku. Odvezte nám ji autem do Sobíňova bratr Milan.

Sluníčko se na východě směje, je tak krásné, silnice třpytí, zralé klasy obili se vánkem naklánějí, naše česká země otevírá svoji náruč do široka.

Za hodinu vjíždíme do městečka Přibyslav. Vysoká věž u kostela a tovární komín pomalovaný bílými a červenými pruhů se tyčí nad městem. Sotva jsme postavili kola, vítají nás dva bratři v civilu a zvou nás do jejich klubovny. Mají ji plnou batchů, hrnců a jiných potřeb, jak v tomto týdnu přijeli z tábora. Chvíli jsme u nich pobýli a ještě nakupujeme zásoby na další cestu a fištíme si to do Ronova nad Sázavou, ke zřícenině hradu téhož jména. Hrad je v rozvalinách od dob, kdy ho Žižkovo vojsko dobylo a vypálilo. Je vidět, že to byl hrad rozlehly a jistě museli Žižkovci úporně bojovat, aby se ho zmocnili.

Od zříceniny se vracíme zpátky na Přibyslav, kde na levé straně pod zámkem, jedním oken na nás hledí s koně Žižka. U pomníku se fotografujeme. Projeli jsme Přibyslaví a zastavujeme svoje ocelové oře až na Žižkově Poli. Mohutná mohyla, na vrcholu s kalichem, zdobovaná z kvádrů, které darovaly různá města. V těchto místech 11. října 1424 zemřel český vojevůdce Jan Žižka z Trocnova. Usazujeme se do stínu stromů a odpočíváme.

Slunce, které se na nás ráno v Borové smálo z východu se chýlí na západ. Bílá silnice před námi. Přes Horky, Cibotín, Oudoleň, Kominík a jsme zase doma.

- - -

Jiří Bucht

v Černém dole 9

V ČERNÉM DOLE

Černý důl pod Malochýnem. Kolik vzpomínek z mládí mám na tento tmavý les na sroucené stráni. Nesčetněkrát jsem jej navštívil. Vodím sem i své chlapce, aby si i oni zamílovali místa u třech buků, kde jsme běhávali s oddílem již před válkou, šplhalí do přírůstek stráni a kde jsem jednou v zimě mohl přijít o život.

Slézali jsme s bratrem Josefem a bratrancem Bédou stráň po tvrdém sněhu. Mě ujely nohy a já po hlavě letěl dolů. Snad anděl strážný mě těsně před stromem otočil, na který jsem se řítil hlavou. Narazil jsem nohami a tak se zachránil.

V tomto lese se shromažďovali a konali své pobožnosti evangelici v dobách, kdy tehdejší vládnoucí moc jim nedovolovala veřejně svou víru vyznávat. Podle vyprávění již zemřelého pana Dymáčka prý tam kdesi je zakopána truhla s knihami.

Černý důl má svoje kouzlo již po několik generací. Dosud znatelné nápisy, iniciály jmen, letopočty vyřezané do těl třech starých buků jsou čtyřicet i více let staré. Již naši otcové v době prvej světové války volali do lesa: "Jak je ti Rakousko?" Ozvěna odpovídala - ouzko.

V dnešní době však již v Černém dole není tak černo, tajemno. Pramenky, které volně vyvěraly ze stráni jsou podchyceny a staženy do vodárny, která je postavena nedaleko pod lesem v polích. Telefonní a elektrické sloupy narušují tento milý kout přírody. Což je platno, je dvacáté století a technika jde kupředu, lidí přibývá a tyto výmožnosti, vodovod, elektřina musí jim sloužit. Sice tím se ničí ráz krajiny, i někdy zbytečně a bez úvahy. Přesto je zde stále klid, který porušujeme v polovici srpna my svým příchodem. Čtrnáct z oddílu jsme se rozhodli, že zde pod Černým dolem na pěkné louce přenocujeme.

I když žijeme v junáckém kolektivu již celý rok, přesto je vidět hlavně na malých vlčcích a nováčcích nezkušenosť k pochodu. Špatně upravené torny by je unavily po prvním kilometru, nebyť pomoci starších bratrů Vaška a Vládi, kteří jejich zavazadla naložili na kola a odvezli k Malochýnu.

Pod našim táboretištěm vytéká pramínek vody, dřeva je dost, hněd na kraji v lese. Od třech buků je cítit kaprací a setlivající listí. Stmívá se. Ve smrkové houštině nad našimi stany je již temno. Večeříme. Černý Bill brnká na kytaru. Oheň vesele plápolá a ohřívá naše kolena. Mám příležitost, abych pokračoval

Bratři, nežli se rozejdeme do svých stanů, budu vám vyprávět o jednom pytlákovi ze Sopot. Bude to vlastně povídka, kterou jsem dal dohromady z různých pravdivých i nepravdivých příběhů, které jsem slyšel od starých lidí. Povídku jsem nazval - Jak se stal z pytláka hajný. Nedaleko Sopot u Doubravky je samota zvaná Babín. Prý tam kdysi bydlely dvě hašteřivé staré ženy, proto ten název.

Před lety v tomto domku žil vdovec jménem Kasal. Neměl žádného řemesla, pracoval jen příležitostně, když už neměl co jíst a hlavně, když potřeboval pár grosů na kořalku, kterou měl ze všeho nejvíce rád. Poněvadž chalupa je blízko lesa a pěkný zajíček není k zahození, uměl Kasal na ně líčit oka. Musel být opatrny, neboť fořt Grunt z hájovny na Hlině byl velmi zlý na pytláky a bedlivě strážil panské lesy. Lesní Grunt podezříval Kasala z pytláctví, ale ten se mu vždy dokázal ztratit, jako jehla v kupce sena. Nikdy ho při činu nechytíl. Kasal vymýšlel stále nová zlepšení, jak by zajíce nejlépe lapil. Jednu krutou zimu, sněhu bylo, že ani okna u chalup nebylo vidět, mráz, že až stromy praskaly, Kasalovi se nechtělo do takové psoty. Říkal si, co já budu chodit za zajícem, však oni přijdou za mnou sami. Zající měli hlad a stahovali se k vesnici, kde přece měli čaku, že bude něco na zub. Kasal nasypal ovsu u stodoly, ve vratach vyfízl otvor a čekal. Netrvalo dlouho přihopkoval hladový zajíc a zakrátko druhý. Bezzastorně a chtivě se pustili do rozsypaného zrna. Díra ve vratach a za nimi nakrájená na kousky řepa je přilákala. Vlezli do stodoly, ale ven se už nedostali. Otvor byl rychle zakryt a zající se octli v pasti. Milý Kasal s klackem v ruce je lehko zbavil života. Poněvadž zajíci byli pohubení, dlouho netrvalo a maso z nich bylo pryč. Kasal zatím vymyslel jinou metodu.

Nedaleko Babína položil velký plôchy kámen. Kolem placáku napichal do sněhu nevymlácený oves ještě na styblech, na kámen nasypal reztlučený pepř a šel klidně spát. Ráno vstal a šel se podívat na svůj zlepšovák. Radostí si málem zavýskl, když viděl u kamene ležet čtyři statné ušáky. Chudáci ožírali oves, pepř je počal pálit do nosu a oni museli kašlat a jak mocně házeli hlavou, umlátili se o kámen.

Zima pomalu utíkala a u Kasala nebyl týden, aby nebyla vonavá pečinka. Však taky se o tom doslechl fořt Grunt, že jakási vůně se často táhne od samoty Babína. Poněvadž toužil po povýšení

a svoji horlivost pro panstvo přeháněl, oznámil panu hraběti do Přibyslavi, že ho prosí, aby přijel, že s ním osobně usvědčí největšího pytláka v revíru.

Pro svoji horlivost nebyl u lidí oblíben. Vyháněl z lesa, když šli pro chrustí, dětem převracel džbánky, když v létě sbíraly jahody, maliny nebo borůvky. Staré Zvolánské přerazil holí ruku, když s kostelníkem Ondráčkem kácely březy na Boží Tělo. Porazili totiž jich více, nežli bylo povoleno na slavnost a Grunt je z houštiny pozeroval a skácené březy počítal.

Dal se doma slyšet, že brzy s Kasalem zatočí a četníci ho odvedou v želízkách. Služka, která svého pána vyslechla se o tom zmínila v krémě u Tajbrů. Kasal právě seděl v koutě na pytlí krup a popíjel čistou. Ušklíbl se a hned se mu v hlavě zrodil plán.

Asi za týden přijel k lesovně pan hrabě na saních. Vousatý pan fořt se ukláněl až k zemi a vítal svého představeného. Napřed ho pohostil a pak se vydali k Sopotům. To však už letěla zpráva o jeho příjezdu po vasi a skončila u Kasala. Fořt věděl pana hraběte najisto. Když přicházeli k Sopotům viděli stopy zajíců jak všechny směrují k Babínu. Od samoty zpátky již nešly. To pana fořta ještě více utvrzovalo v podezření o pytláctví Kasala. Taky již několik dní neviděl přeběhnout žádného zajice.

Mréz jen praštěl, sněhu bylo po pásmo. S tíží se prodírali k chalupě na kopečku u samé Doubravky. Když se přiblížili ke stodole, uslyšeli z ní jakýsi hevor. Fořt rychle otevřel vrátko a oba vkročili dovnitř. Spatřili něco, nad čím oba zůstali překvapeně stát.

Kasal měl na mlatě kamínka, v kterých topil, plné stodola zajíců, kteří po různu seděli, leželi a ohřívali se a tento starý pytlák jim vypráví různé zážitky ze svého pestrého života.

První promluvil pan hrabě: "Paně lesní, to mě vedete, abychom usvědčili největšího pytláka na panství, vždyť je to největší dobrdiněc zvěře!" "Kdyby by nebylo jeho lásky k těmto tvorům, kolik by se jich dožilo jara, v takové hrozné, kruté zimě. Tento muž zaslouží pochvaly a povýšení. Na rybníček u Doubravky potřebuji porybňáho a pan Kasal bude ten pravý." Pan fořt se nezmohl ani na slovo. Jen rampouchy na jeho vousech mu zazvonily z rozčilení.

Kasal se stal pánum na d velkým úsekem povodí Doubravky. Tehdy v minulém století se v rybníku Hameráku, Špitlavském a

Bíleckém hemžilo rybami. Kapří se vyhřívali na pokrajích v bahně, štík a ostatní jiné havěti bylo nespočítané. Porybný Kasal byl dobrák od kosti a cítil s těmi chudými tkalcí, kteří kolem Doubravy byli usazeni. Rád přimhouřil oko, když si některý občan chtěl přilepšit a chytí si kapříka nebo štiku. Však on jich také vytahal, nežli se stal hajným. Věděl, že páni jsou daleko a rybníky plny ryb.

Jen pan lesní Grunt nemohl zapomenout na pěkný kousek Kasalův. Hledal příležitost jak by novopečenému porybnému všechno oplatil. Poněvadž v zimě byly rybníky zamrzlé, Kasalovi byla dlouhá chvíle chodil občas za nějakou prací do vsi. Jedenkrát si ho také zdjednal fořt Grunt na rozdělání dřeva. Kasal pracoval celé odpoledne. Když byl volán k obědu, měl již velkou hromadu štěpin. Pan fořt, který hledal stále příležitost k odplatě, věděl, že Kasal se rád zakousně do dobrého salámu od řezníka Macka. Když se vrácel z obchůzky ze sopotského reviru, narazil na pokraji lesa na bytelné lišské h...., které zmrzlé leželo u cesty. Zasmál se do veusů, očka mu šelmovský zahrála. Šikovně zabalil zmrzlý cep do papíru a pospíšil do myslivny. Zabaleny "salám" nechal v síni. Povídá Kasalevi, který již seděl v kuchyni a chříval se : "Pané Kasal, šel jsem dneska přes Sopoty, tak jsem vám koupil u Macků kus salámu, po cestě však trchu zmrznul. Nechal jsem vám ho v chodbě na jarmárce." A odešel do jídelny, kde již na něho čekala rodina.

Fořt nemohl ani pojíst, jen stále musel mylet jak se Kasal napálí a rozlobí. Sotva polkl poslední sousto, šel do kuchyně a se zadržovaným smíchem se ptá Kasala, jak si pochutnal na salámu. Kasal s vážnou tváří panu fořtu praví: "Ale pane lesní, vůbec jsem si nepochutnal, vy jste říkal, že je salám zmrzlý, tedy jsem ho z papíru vybalil a hodil do té polévky, co jste právě snědli, aby se mi ohřál. Ale on se rozvařil." Pan fořt se chytí za žaludek a rychle vyběhl na dvůr.

Takhle k jaru pozvali Kasala jeho příbuzní ve Ždírci na záběžku. Byl již večer, když Kasal dobrě nasycený a trochu v podroušeném stavu po vypití dobrého truňku, s uzlíčkem výslužky si vykračuje ze Ždírce k Sobíňovu. Tenkrát nesvítila ještě eletrika, jen slabé petrolejové lampy mrkaly malými okénky z baráků. Kasal však cestu znal a jen tak se nezalekl. Sotva však vyšel za Ždírec, tma byla jako tuž, když tu za sebou slyší silné funění. Napíná oči a ve tmě nejasně spatří cosi velkého chlupatého. Slyšel vypávět u příbuzných, že ve Studenci je pojízdný cirkus, kterému

utekl medvěd. Napadlo ho, že to bude jistě to zběhlé divoké zvíře. Hrůzou se mu podlomily nohy, na kterých stejně nejistě stál, ale poněvadž vždy měl dobré nápady vzpomněl si na výslužku. Vytáhl jaternici a hodil ji za sebe a zrychlil krok. Na chvíli zmlknulo funění, ale nežli ušel sotva padesát kroků, znovu to chlupaté zvíře bylo za ním. Bral tedy z uzlíčku jaterničky a házel je za sebe. Když doběhl k Zámecké cestě zbyval mu jen kousek ovaru, ale funíci těloso bylo stále za ním. Uřícen a s prázdným uzlíkem se konečně dostal mezi první chalupy v Sobíňově. Tam již zase bylo trochu světla a když se přes rameno ohlédl, spatřil, že to hrozné co ho žene od Žďárce, je chlupatý pes řezníka Kárníka, kterého mistr Kárnik používá na tahání vozíku při rozvážce masa.

Bratři, je deset hodin, jděme spát. Dobrou noc!

Tábor usíná. Ze stanu bratří Zvolánekových prosvítá plátnem bateriové lampička. Dlouhánu Černému Billu vyčnívají nohy z pootevřeného vchodu. Do tiché, tmavé noci od ohně občas zapraskají suché větve, když Jára a Miloš přikládají. Jejich stíny se odrážejí na stanech a vytvářejí fantastické postavy.

Ležíme asi hodinu, když Járova pišťalka a vysoký hlásek Miloška nás volají na pomoc. Tábor je přepaden. Všechni hbitě vylézají ze stanů. Skáčí k hromadě roští, nabírám velikou háruč a házím na oheň. Ve mžiku je celý tábor osvětlen. Bill, Zdeněk, Grizzly, Slávek, Mirek honí dva vetřelce. Neunikli. Za chvíli přivádí zmítající se zajatce bratra Váška a Viktora z Prahy. Lasem je uvazujeme ke kůlu, že je budeme mučit za rušení nočního klidu. Když však vidíme, že "bílé tváře" se zbaběle chovají milostivě je propouštíme.

Konečně kolem půlnoci nastává klid. Tábor spí, jen Bill a Zdeněk bdí u ohně.

UHRADE

SLAVNOSTNÍ CHVÍLE

Přišel vytoužený den. Slavnost otevření nové klubevní. Je 5. října 1969. K budově místního národního výboru v Sobíňově se sjíždí auta s bratry a sestrami z blízkých i vzdálenějších středisek. Zasedací síň MNV před čtrnáctou hodinou je již zaplněna do posledního místa. I na schodech před místností stojí bratři z vodáckého oddílu z Havlíčkova Brodu. S vlajkami pod vedením Hany Včelové, pěšky, přicházejí sestry z Chotěboře. Takovou účast jsme nečekali. Srdce mi buší radostí i obavou, zda vše dobře dopadne.

Vítám všechny skauty i příznivce junáckého hnutí. Školní děti s řídícím Benákem přednáší básničky a zpívají. Jiří Kafka vedoucí poválečného oddílu premlouvá za MNV. Děkuje všem za pomoc při stavbě chaty a mluví o mladých, že když mají dobré vedení, že mnoho dokáží. Po vystoupení školních dětí a našeho pěveckého souboru nastává hlavní akt slavnosti - rozdílení cen.

Olda Peřina a Pavel Laciná, kteří odpracovali po 120 hodinách jsou dekorování pletenci vuřtů a dostávají zarámované obrazy našeho oddílu. Ostatní bratři jsou poděleni cenami podle odpracovaných hodin. Pavlovi Lacinovi - Nebojsovi, oči svítí radostí, celé odpoledne nosí pletenec na krku.

Po rozdílení cen jsem zase já přímo šokován. Dvě sestřičky z Chotěboře mi podávají dárek svého oddílu Kukaček. Svícen ze samorostu i se svící a velkou kyticí květin. Rozehvěn libám obě malá děvčátka na čela. Oči se mi zalévají slzami, vidím jako v mlze, když moji chlapci mě podávají veliký balíček, v kterém je cenná kniha a krásný porcelánový kůň. Přibývají dárky od bratrů z Brodu, z Přibyslavi, z Pohledu, je jich za chvíli plný stůl. Dík vám milí bratři a sestry ze Sobíňova i z dálil Udělali jste mi velikou radost, že jste přišli. Skončila slavnostní chvíle.

Před budovou se řadí oddíly. Pochodujeme ve vší slávě k naší chatě. Státní vlajka se třepotá na štitě, přes dveře je natažena zelená stuha. Bratr Jirka Kafka pronáší větu: "Ať vám tato chata slouží k užitku a dobré vaší práci!" a stříhá pásku.

Lidé vstupují dovnitř, aby se podepsali do kroniky a prohlédli si výstavku rukodělných prací sobíňovských junáků.

V 16,30 vyzývám všechny junáky a skautky, že v lese na Kožíčkách máme připraveno dříví na zapálení ohně.

Bereme šedesát vuřtů a dva bochníky chleba a s patnácti sestrami z Chotěboře odcházíme na určené místo. Sestřičkám chutnají opečené salámy, vyhládly a unavily se pochodem.

Umazaní, rozpáleni ohněm, vesele zpíváme junácké písničky. Počasí nám přeje a večer doprovázíme sestry k vlaku.

— — —

Na ukončení 1. dílu "Domov můj"

Pročítám poslední listy prvej kroniky našeho oddílu, která je ukončena 19. října 1969. Vzpomínám na všechno, co jsem se svými chlapci prožil, od 4. srpna 1968. Při psaní "Domov můj" znova se v mysli vybavují radostné chvíle v junáckém kolektivu.

Na straně 89, 1. kroniky je zapsaná zpráva: 11. října 1969 v 17 hodin byla zahájena první společná schůzka dívek a chlapců v nové klubovně. Dívky, kterých přišlo patnáct si vybraly za své vedoucí Alenu Holubářovou a Vladěnu Pelikánovou. Dále se dovídáme: Znovu rozjedeme činnost po vyčerpávající práci na stavbě chaty, na které celý oddíl odprecoval na 1500 hodin. Sestřičky prakticky s námi se zúčastňovaly všech akcí již od jara roku 1969, ale nemohly se stále rozhodnout, kdo je povede. Až velká slavnost otevření chaty je povzbudila.

V druhém díle "Domov můj" bude pokračování činnosti již obou oddílu chlapecckého i dívčího.

Léta Páně v prosinci 1971

Karel Janáček